

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Malvm Svmmi Mali Sive De infinita grauitate peccati mortalis Libri Qvinq[ve]

Pelecyus, Johannes

Monachii, 1615

Liber Tertivs. Graue est peccatum mortale, si causa spectetur, quæ illum
ad peccandum mouet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52025](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52025)

DE INFINI-
TA GRAVITATE
PECCATI MOR-
TALIS.

LIBER TERTIVS.

Graue est peccatum mor-
tale, si causa spectetur,
quæ impium mouet ad
peccandum.

CAPIT I.

*Impius variis modis se excusat, & in
alios ceteras causas culpam suam
reijcit.*

VM impius violatæ legis
accusatur, delicta sua
nō agnoscit, sed vel negat, vel ex-
cusat, vel in Deum aliosuē, rati-
onib. omnib. illa, summa teme-
ritate & impietate deriuat, sicq;
se defendens, & in verba malitiæ

I 3

decli-

Lib. 14. Ci-
uit. c. 14.

declinans, lutum luto, vt in pro-
uerbio est, purgans, non se Do-
mino, sed Dominum sibi abscō-
dit, & peccata sua detestāda ma-
gis & abominanda reddit. Id D.
Augustinus his verbis docet: Pe-
ior est, inquit, etānabiliorg. *superbia*,
qua etiam in peccatis manifestis suffu-
gium excusationis inquiritur, sicut illi
primi homines, quorum & illa dixit:
Serpens seduxit me, & manducauit
& ille dixit, mulier quam dedisti mi-
hi, hac dedit mihi de ligno, & edi-
tusquā hic sonat petitio venia, nisi
quam imploratio medicina. Nam
licet isti, non sicut Cain, quod com-
miserunt negent; ad huc tamen su-
perbia quarit in alium referre, quod
perperam fecit; superbia mulieris in
serpentem, superbia viri in mulierem.
Sed accusatio potius quā excusatio
vera est, ubi mandati diuini est aperta
transgressio. Neq. enim hoc propter

non fe
suadeō
misi;
tur ve
Hæc
acced
alia p
peccato
patroci
iuxta
suum
eboat.
dum l
clines
excusa
gratia
ni Dom
statim
quoque
conue
tione
Excus
sunt,
item,

non fecerunt, quia id mulier serpente
suadete, vir muliere impertiente com-
misit, quasi quiq, Deo, cui vel credere-
tur vel cederetur, anteponendu fuit.

Hac Augustinus. Cuius sententia *Lib. 22.*
accedit B. Gregorius, cum inter *Mor. c. 13.*
alia plurima hoc habet: peccatum
peccato addit, qui culpa, quam fecit,
patrociniæ defensionis adiungit: contra,
juxta B. Augustinum, qui peccatu *Serm. 4. de*
suum non defendit, iustitiam suam in- *Charit.*
choat. Quare David hunc in mo-
dum Deum precatus est: *Ne de-*
clines cor meum in verba malitie ad *Ps. 140.*
excusandis excusationes in peccatis; *2. Reg. 12.*
gratia hac impetrata dixit: pecca- *13.*
ni Domine, exaudit usq; est ab illo *1. Reg. 15.*
statim, vnde subditur: Dominus *20.*
quoque transtulit peccatum tuum. E-
conuerso saul peccatum excusa-
tione regens, regno deiicitur.
Excusationes hæ fabulationes *Ps. 118. 85.*
sunt, quas narrant iniqui; scuto *Job. 41. 3.*
item, quibus Leviathan serpens

tortuosus tueri consuevit cor-
 pus. Excusatores verò malorum
 suorum, Diaboli sunt aduocati;
 & aspides non audientes voces
 incantantium; Cameli item cor-
 nua sua quærentes, aures autem
 amittentes. Eorum fila tenuia,
 quibus suas excusationes texere
 solent, abrumperè sic conabor,
 vt peccati vnicam causam apud
 se residere, nisi proteruus esse
 velit, fateri debeat. Votis aspira-
 re dignetur Deus.

CAPVT II.

*Peccator, in sui defensionē, obtendit De-
 um velle, præcipere, incitare, &c.
 ipsum ad peccandum.*

NEque defuerunt, neq; iam
 defunt hæretici, infelici fi-
 dere nati, qui *plus quàm hæretici*,
 vt Irenæus loquitur, referente
 Eusebio Cæsariensi, blaterarunt
 & blaterant Deum velle, præci-
 pere,

*Lib. 5. Hist.
 c. 80.*

pere, incitare hominem ad peccandum, peccatique adeo auctorem esse; neque dubitant, cum redarguuntur, litem ipsi intendere, culpamque in eum conferre, cuius meritò rei aguntur. Eorum primipilus est Simon magus, quem infeliciter alij secuti sunt; In ijs hac ætate Lutherus, DEI & hominum flagellum, & Calvinus liliatus, Theologi macellarij, ad caulas magis quàm ad Scholas, ad patinas magis, quàm ad paginas, ad haras magis, quàm ad aras, ad rura magis, quàm ad iura, ad macella magis, quàm ad facella, ad solum magis, quàm ad cælum nati & educati. Insanam autem & atrocem calumniam eam esse docent diuinæ litteræ. Ille ne iniquitatem vult, qui, *Ps. 1. 5.* iuxta regium vatem, iniquitatem

Eccl. 19. 21. non vult? Ille ne præcipit peccatum fieri, qui, vt sapiens scribit, nemini mandavit iniqua agere? Ille ne ad peccandum incitat, qui non implanat, neque finit aliquem tentari supra id quod potest? Ille ne peccati author est, qui diligit iustitiam & odit iniquitatem, impium & impietatem? qui abominatur cor prauum? Cuius mundi sunt oculi, ne videant malum, & ad iniquitatem respicere non valent? qui naturâ bonus est, imo bonitas ipsa? qui præceptis, consiliis, hortationibus, comminationibus omnibus id vnum agit, à peccatis vt hominem absterreat? qui hominem propter peccata punit, in hac, & altera vita? Illius enim rei, inquit S. Fulgentius, Deus ultor est, cuius author non est. Ille ne peccati causa existit, qui sanctus est in omnibus operibus suis? qui vult hominem esse perfectum

Lib. 1. ad Mon.

Pf. 144. 13.

Mat. 5. 48.

factum
 qui in
 leret?
 pus pec
 us eu
 dum, q
 autem
 ti caus
 mus:
 di, qua
 re. P
 testes
 quod
 uinis l
 mus,
 numer
 el, ex m
 lum tu
 impie
 peccat
 cum
 bus,
 vnam

fectum, sicut pater ipsius perfectus est; qui in mundum venit ut peccata tolleret? opera Diaboli dissolueret? corpus peccati destrueret? Scitè Basilius eum fatuum esse dicit & stolidum, qui negat Deum esse, stultiorens autem censendum, qui Deum peccati causam statuit. S. Chryso-
In hom. de hære.
Hom. 23. in Acta.
 mus: Satius esse ait sexcenties defodi, quam Deum talia per nos audire. Plures ex Sanctis Patribus testes ideo non producimus, quod ipsius Dei vocem in divinis litteris loquentem teneamus, in quibus & hæc merito numerari potest: *perditio tua Israel, ex me autem tantummodo auxilium tuum.* Cadit ergo, homo impie, prima tua excusatio peccati & defensio. David, cum plurimis occupationibus, magnis vitam ageret, unam habebat quotidianam,

præter cæteras, occupationem
admodũ utilem: Sumebat sibi
manẽ tempus, quo consideraret
quàm infestus atque inimicus
peccato esset Deus: *Mane*, inquit
astabo, & videbo; astabo non mo-
do pedes, sed animum quoque
erectum in cogitatione magna
firmabo, vt penitus perspiciam,
non infinitam potentiam tuam,
ô Deus, non summam sapientiã,
non aliud quid magnum, & ad-
mirabile in natura tua; quid er-
go? *vt hoc videam: quoniam nõ Deus
volens iniquitatem tu es.* Hoc ma-
gni illius regis & Prophetæ ini-
cium actionum fuit, idem & tu-
um sit ô peccator, & non delin-

ques, sed cum Davide eris

vt secundum cor

Dei.

CA.

Homo
terre
ei l

NE
u
patroc
arguta
sa meæ
lum, c
habitu
sa igitu
rum sc
huius r
ex eo t
Deum
peccato
uenien
quia ad
Deus e
ex eo co

CAPVT III.

Homo consccleratus Deum ideo peccatorum suorum causam facit, quia ei libertatem arbitrij, peccandij, potentiam dedit.

NE sine ratione homo impius insanire videri possit, in patrocinium suorum scelerum sic argutatur. Deus efficiens est causa meae libertatis ad bonum & malum, consideratae per modum habitus, & ut est potentia, causa igitur est aliquo modo meorum scelerum. Antecedens huius rationis absolutè verum est, ex eo tamen villo modo sequi, Deum esse aliquo modo causam peccatorum, ex ea libertate proventium, absolutè falsum est, quia ad finem illum & intentionem Deus eam non dedit; id quod vel ex eo colligitur, quia peccatum

prohibet, supplicijs coercet, præ-
mijs ad virtutis studium incitat
&c. Consequentia negatio hoc
exemplo illustratur: Qui gladiū
alicui dat, siue mala intentione,
& illo is postmodū ad homici-
dium vtitur, præbens peccatum
nullū admittit; ita nec Deus pec-
cat, peccatiuē causa existit, cum
homini dat potentiā ad peccan-
dum modo supradicto; dedit e-
nim eam ad gloriā, non ad igno-
miniā, ad meritum, non ad de-
meritū. Id rectè D. Bern. his ver-
bis docet: *Soli inter animantia datū*
est homini posse peccare, ob prærogatiuā
liberi arbitrij, datū autem, non ut pro-
inde peccaret, sed ut gloriosior inde ap-
pareret, si non peccaret, cum peccare
posset. Et infra: Non fuit culpa dan-
tis, sed abtuentis, qui ipsam facultat-
em cōuertit in usum peccandi, quam
acceperat ad gloriā non peccandi. Nam
etsi peccauit ex posse, quod accepit,

In trac.
de grat.
et lib. ar.

non tan
peccati
dius est
Obije
fore I
malun
possit
peccat
respon
hilomi
cati, li
ferri pe
stando
rendoq
apud D
item er
illud, se
nefariè
tur Deu
sed hor
uersè lit
& illud
attribui
trium in

non tamē quia potuit, sed quia voluit:
peccati igitur lapsus nō dono ascriben-
dus est potestatis, sed vitio voluntatis.
Obijciēt peccator hominem nō
fore liberum, si libertate ad
malum vti, peccareq; adeo non
possit; id verō si faciat, Deum
peccati illius fore authorem:
respondeo liberum hominē ni-
hilominus futurū respectu pec-
cati, licet nō peccet, quia liberē
ferri potest in peccatum dete-
stando & fugiēdo illud prome-
rendoque consequenter laudem
apud Deum, & meritum. Liber
item erit ad peccatum vt faciat
illud, sed ex se tantum, adeoque
nefariē; vnde tamen non sequi-
tur Deum peccati authore esse,
sed hominem solum, quia per-
uersē libertate sua vtitur. Affert
& illud impius: cur Deus non
attribuit homini liberum arbi-
trium in bono confirmatum, vt
& li-

*Lib. 2. de
persec.
c. 10.*

& liber esset, & tamen peccare non posset? Respondet D. Augustinus Deū ordinatē procedere voluisse, ac primum ostendere quid possit liberum arbitrium, deinde quid possit sua gratia beneficium, iustitiaeque iudicium. Sed virget peccatorum eiusmodi libero arbitrio maxima pars hominū ad peccandum abutitur, nō dandum igitur hominibus illud fuit? Dandū fuit, tum ad gloriam Dei, tum ad gloriam hominum; gloria Dei in potentia & sapientia eius elucet; potentiam autem illam, & sapientiam ostendit libertas humanae voluntatis hoc ipso, quod providētia Dei nullo modo impedire possit, etiam si permittat homini, quem regit, planē pro arbitrio vivere. An non elucet gloria Dei insignis, si quis cogitet hominem facere quicquid vult, & tamē quicquid velit nolit, ordinem

*Bellar.
To. 1. l. 3.
c. 18.*

dinem
ternita
bare n
quod
nō fiat
inde D
vt poss
ipse sin
rum, bo
plicijs a
tia & æ
deinde
tudo &
divitiar
tescit D
tā insup
ritatē er
rat. Id ta
perfecti
si. Ad glo
pertinet
volunta
gloriā in
pote me

dinem diuinę prouidentię ab æternitate constitutum, perturbare nõ posse, vt fiat aliquando, quod Deus absolutè nõ vult, aut nõ fiat quod absolutè vult? Deinde Deus hominem ita creauit, vt posset benè & malè agere, & ipse sine acceptatione personarum, bonos præmijs, malos supplicijs afficeret. Id quod ad iustitiã & æquitatē Dei pertinet. Sic deinde apparet infinita magnitudo & inexhaustus thesaurus diuitiarum Dei. Ita rursus innotescit Deum sibi sufficere; infinitã insuper Deus ea ratione charitatē erga creaturas suas declarat. Id tandem postulare videtur perfectio & ornamentũ vniuersi. Ad gloriam deinde hominum pertinet, vt, iuxta dicta, liberi voluntate sint; sic enim gloriose gloriã in cœlis cõsequuntur, vt pote meritoriè: *Beatus qui potuit Eccl. 31. 10.*

trans-

transgredi, & nō est transgressus. Vana igitur est secunda peccatoris excusatio. Abdat se in tenebras.

CAPVT IV.

Deo tribuit peccator culpam aliquo modo, quod actionis ille male causa existat.

Sicque sine ratione vt illud euincat, ratiocinatur: Deus est causa actionis peccati: per ipsum enim omnia facta sunt, & sine ipso factū est nihil, peccati ergo ratione quadā; qui causa siquidē est causæ, causa etiam est eius quod causam sequitur; at Deus est causa actionis, vnde deformitas sequitur, causa ergo est deformitatis consequentis, adeoq; peccati. Argumentum est plumbum: Fatemur cum Bellarmino, & Gregorio de Valentia, Deū esse causam actionis peccati, vt res illa quædam est, negamus ta-

To. 3. lib. 2.

c. 18. & To.

2. disput. 6.

9. p. 1.

men

men ideo eum actionis peccati,
vt peccatum illa est, annexumq;
habet defectum perfectionis ex
lege debitæ, causam esse, fate-
murq; adeo Deum cū impio cō-
currere ad actionē peccati, qua-
tenus absolutē illa à peccatore
producitur, vt agens ille est non
tamē quaten^o producitur ab ho-
mine vt deficiēs est ille quoq;. Iā
priori modo ad actionē peccati
cōcurrere bonum est, posteriori
verō modo ad actionē mali con-
currere, malum est. Vnde effici-
tur actionē præcisè consideratā,
quā actio est, non habere anne-
xum defectum perfectionis ex
lege debitæ; actionem autē con-
sideratam, vt proficiscitur ab a-
gēte, quatenus simul deficiēs est,
habere adiunctum defectū per-
fectionis ex lege debitæ. Ad acti-
onem priori modo cōsideratam
cōcurrit Deus, ad actionē poste-
riori

riori modo sumptam non concurrat Deus, sed impius eam solus producit, solusque consequenter peccat. Licet igitur Deus causa actionis existat, non tamen est causa alicuius annexæ malitiæ, quia defectus non est annexus actioni absolutè, quatenus actio est, & procedit quoque à Deo, sed quatenus est à causa deficiente, sub qua quidem ratione actus ille non est à Deo, quia sic non habet aliquam peculiarem perfectionem, quam sub aliqua ratione non efficiat Deus, scilicet sub ratione liberæ actionis, quo pacto actio illa cum sit ab impio, ut agens est, proficiscitur etiam à Deo: ut autem est à causa deficiente non item, quoniam hoc formaliter non habet, ut est ab impio, quatenus est agens sed quatenus est agens deficiens. Lex autem primæ & uniuersalis causa est,

est, ut
cunda
non a
Quon
illam,
defect
da defi
quo ab
ficiscit
cientē
quam
ferri;
tia, qu
tur, sol
tem ref
tutem r
tus à m
ficiscit
est, qu
xus ille
procedi
ratione
tute mo
cedit à

est, vt concurrat ad effectum secundæ, quatenus hæc causa est, non autem quatenus deficiens est. Quoniam igitur actio rationem illam, scilicet vt habeat annexum defectum, à causa tantum secundæ deficiente accipit, hoc ipso, quo ab illo, vt à deficiente proficitur, idcirco in solam deficientem potest defectus ille, tanquam causam per accidens referri; sicut defectus, verbi gratia, qui in claudicatione cernitur, solum in tibiam claudicantem refertur; non autem in virtutem motiuam, quoniam is motus à motiua virtute solum proficitur, quatenus res quædam est, quo pacto non est ei annexus ille defectus, sed quatenus procedit à tibia infirma, sub qua ratione non est hic motus à virtute motiua, sed quatenus procedit à tibia infirma & deficiente
à re-

à recto motu. Nihil ergo dum
habet impius, quo se tueatur &
defendat, habet autem, quo se
in multis accuset, Deoq; glori-
am dare debeat.

CAPVT V.

Improbis in excusationem suorum scelerum, nefarie affert Deum illa permittere.

SI Deus vellet, facillimè posset impedire, ne mala vlla ab homine fierent, si ei scilicet gratiam efficacè daret, per quam in amore & obedientia Dei perseveraret: id tamen nō facit, sed ab eo illa fieri sinit, vt Deus ipsemet per Psalmistam his verbis testatur: *Dimisi eos secundum desideria cordis eorū, ibunt in adinventionib. suis* hoc est, peccatis ab ipsis inuentis. Idem asserit D. Paulus, cum sic scribit. *Qui in præteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas*

ps. 80. 13.

act. 14. 16.

peccata nimirum. Experiētiā
idem notius est, quā ut vel do-
ctus, vel indoctus, in dubiū vo-
care possit. Hinc si impius cōclu-
dat Deum peccati causā esse, si-
cuti homo peccati causā existit,
cū quōd impedire potest, non
impedit, perperā cōcludet; in e-
uitādis enim seu impediēdis ma-
lis futuris, nō est par ratio Dei &
hominum; homines siquidem
legibus astricti sūt, Deus autem
supra & extra leges positus est,
carens videlicet superiore à quo
leges accipiat. Iam ille tantū
peccat, qui potest, & debet malū
impedire, & id non facit; non is
verō qui impedire tātū potest,
nō etiam tenetur; cuiusmodi est
Deus opt. Max. Id ostendit San-
ctus Doctor exēplo demersionis
nauis, quę peregrino tāquā caus-
sę nō adscribitur, qui illa veheba-
tur, quātumuis eā impedire po-
tuerit,

I. 2. q. 79.

ar. 1.

*In Ench.**c. 9. & 10.*

tuerit, sed soli nauclero, qui ex officio impedire debebat. Dicitur addo cum D. Augustino, Deum non tantum permittere peccata ab homine fieri, sed velle etiam illa permittere fieri. Si obijcias: Deus vult permittere peccata, igitur vult fieri peccata, adeoque peccatorum causa est, consequentia, antecedente concessio, negatur; toto enim caelo duo ista distinguntur; illud enim bona, hoc malae voluntatis est, in summo praesertim rerum omnium moderatore, ad quem spectat non impedire cursum rerum, quamuis defectibilem, ut hinc ostendat primum quid per se possit liberum arbitrium; deinde, quid eius gratiae beneficium, iustitiaeque iudicium, ut loquitur S. Augustinus. Adiungo & illud, Deum etiam justè velle permittere fieri peccata ab homine; sic enim legem

*Lib. de cor.**& gr. c. 12.*

ille ca
mam
aturan
tratu
facit;
dicitur
admini
remotus
rius no
lem fec
ro arbit
lumq; i
niens fu
prout ip
dem ear
non tam
Si enim
fieri, vbi
in cond
miserico
lis? vbi
dicandis
vniuersi
rebus hu

ille causſæ primæ, iuxta D Tho- *Lib. 7. de*
 mam, exequitur, quæ est, vt cre- *ciuit. c. 30.*
 aturam liberam permittat arbi-
 tratu suo agere, adeoque benè
 facit; Verè enim ab Augustino *Lib. 4.*
 dicitur: *Deum quacumq; creatur sic*
administrare, vt suos exercere & age-
re motus sinat. Cùm igitur, vt Pere- *118 Gen.*
 rius noster ait, naturam rationa-
 lem fecerit Deus præditam libe-
 ro arbitrio, quod ad bonum ma-
 lumq; iuxta flexibile est, conue-
 niens fuit, vt eam agere sineret,
 prout ipsa veller, adiuvando qui-
 dem eam ad bonum faciendum,
 non tamè ad malum impellèdo;
 Si enim nihil mali Deus sineret
 fieri, vbi eluceret clementia eius
 in condonandis peccatis? vbi
 misericordia in subleuandis ma-
 lis? vbi iustitia in sceleribus vin-
 dicandis? vbi tantus in hac rerū
 vniuersitate, præsertim verò in
 rebus humanis decor & ornatus

K enite-

eniteret? Neque verò propterea
 decet aliquid non fieri à Deo
 quòd eius occasione nonnulli
 deteriores futuri sint; cùm oc-
 casio illa non sit data, sed accep-
 ta; nec proueniat ex cõsilio pro-
 positòq; & culpa facientis, sed
 ex prauo peruersoq; animo abu-
 utentis, alioqui nullam homini-
 bus legem dari oporteret, quip-
 pe cùm ea pleriq; homines abu-
 tantur: nulla institutã fuissent
 sacramenta, nec filius Dei incan-
 nandus, nec mittendus ad ludam
 fuisset, nec mortem pro redem-
 ptione hominũ subire debuisset.
 Quod si obijcias: Deus permit-
 tit iustè peccatũ, rectè igitur ego
 pecco. Ad id D. Fulgentius re-
 spondet negando consequentiam.
 permittitur enim aliquid iustè
 & licitè, quod iniquè & iniustè
 patrat: Iustè Deus permittit
 peccata, iniustè peccat homo.

*Lib. I. ad
 Mon. c. 13*

iustè
 Deum
 quia
 audac
 pecca
 forma
 perbra
 dem, e
 catis p
 venen
 tudine

Pratenc

& m

x

IMpi
 mali
 cessari
 negat,
 sit, cui
 qui in p

inſtè tamen punietur, tum quia
Deum blaſphemia onerat, tum
quia ex bonis mala, ex ſanitate
audaciam, ex vitæ longitudine
peccatorum multitudinem, ex
forma libidinem, ex diuitijs ſu-
perbiam, ex poteſtate tyranni-
dem, ex miſericordia Dei, in pec-
catis perſiſtentiam, ex floribus
venenum, ex melle fellis amari-
tudinem depromit.

CAPVT VI.

*Præſtendit impius ſibi deeſſe ſufficiens
& neceſſarium gratia diuina au-
xilium, quo peccata vitare
poſſit.*

Impia hæc eſt vel cæcitas, vel
malicia: Ille ne ſufficiens & ne-
ceſſarium gratiæ auxiliū homini
negat, quo peccatum vitari poſ-
ſit, *cuius lumen ſuper omnes ſurgit?* *Iob. 25. 3.*
qui in perditionibus non delectatur? *Tob. 3. 22.*

K 2 *cuius*

ps. 18. 7. cuius calore nemo se abscondit? qui mor-
 Sap. 11. 25. seretur omnium? qui diligit omnia que
 Prou. 1. 24. sunt, & nihil odit eorum que sunt
 Prou. 3. 26. qui hominem vocat, & ad eum ma-
 num suam extendit? qui est in latere
 hominis & custodit pedem ipsius ne ca-
 piatur? Qui apud Esaiam sic loquitur:
 cap. 49. 15. Dixit Sion (peccator) dereliquit
 me Dominus, & Dominus oblitus est
 mei: nunquid obliuisci poterit mulier
 infantem suum, ut non misereatur se-
 ly uteri sui: Et si illa oblita fuerit, ego
 Tit. 2. 11. tamen non obliuiscar tui? Ille cuius
 Mat. 5. 45. gratia apparuit omnibus hominibus
 qui sole oriri facit super bonos & ma-
 los, & pluit super iustos & iniustos
 solem iustitie imprimis, ut & pluit
 celestem, iuxta D. Ambrosium; qui
 Ser. 8. in- clamat: Venite ad me omnes, qui la-
 ps. 1. 3. boratis & onerati estis, & ego reficiam
 Mat. 11. 28. vos? qui illuminat omnem hominem veni-
 Jo. 1. 9. entem in hunc mundum? Qui pro om-
 2. Cor. 15. 3. nibus mortuus est, atque adeo pro om-
 nibus a Patre suo gratiam obti-
 nuit que
 ratus e
 reconcil
 dicto leg
 & in qu
 sanguine
 rum? Qu
 & pulsa
 cenare?
 pone su
 est, ex D
 hum tuu
 facit, m
 ius debe
 illud: V
 cordia, &
 alicui im
 get suffic
 quandoc
 catum no
 misericor
 stitix est
 misericor
 dictum e
 auit.

nuit quamq; & omnib. dare pa-
 ratus est? *Qui in Christo sibi mundū* 2. Cor. 5. 18.
reconciliauit? qui nos redemit de male- Gal. 3. 13.
dicto legis, factus pro nobis maledictū; Colof. 1. 14.
Et in quo habemus redemptionem per Apoc. 3. 20.
sanguinem eius, remissionem peccato-
rum? Qui stat ad ostium, ad hominem
et pulsat, ut intrare possit, et cū illo
cenare? Digitum ergo, peccator,
pone super os tuum; Perditio tua Os. 13. 9.
est, ex Deo autem tantummodo auxi-
lium tuum; quidquid enim Deus
facit, misericordiae & iustitiae e-
ius debet esse consentaneū, iuxta ps. 24. 20.
illud: Vniuersa via Domini miseri-
cordia, et veritas (iustitia) sed ut
alicui impio Deus auxilium ne-
get sufficiens, & necessarium, ut
quandocumque velit vitare pec-
catum non possit, neque diuinæ
misericordiae, neque diuinæ iu-
stitiae est consentaneum; non
misericordiae, quia auxilium ad
dictum effectum necessarium

K 3 nega-

negare, non est misereri; non iustitiæ, quia Christus merito iustitiæ impetrauit à Patre suo æterno, auxilia ad vitanda peccata, salutemque consequendam necessaria, adeoque illa ex iustitia homini dare debet. Coronidis loco addam aureolam D.

*Hom. 16.
ad Hebr.*

Chrysofomi sententiam: *Habemus, ait, cooperatorem & adiutorem Deum; tantum velimus, tantum opere accedamus ad rem ipsam, tantum curam geramus, tantum in mente pernamus, & omnia sequentur: si vult dormiuerimus, & stertentes speremus intrare in cælum, quando poterimus hereditatem celorum apprehendere.*

*Hom. 7.
in Ioan.*

Et rursus: Gratia in omnes diffusa est; non Iudæum, non Græcum, non Barbarum, non Schytam, non liberum, non seruum, non virum, non mulierem, non senem, non iuuenem effugit, & dignatur, omnibus eadem est, omnibus facilem se exhibet, omnes pari honore

advocat. negligunt ipsis impetant, & quidam duntaxa Tibi, p

Assigna rum j b

I*mpie-
ia, v
impera
ipse me
est veri
Mandat
tibi hodie
procul p
posui dic
lum a sc
& aud*

aduocat. Qui autem eius munere frui
negligunt, hanc suam cecitatem sibi
ipsis imputent, cum enim omnibus pa-
teat, & à nemine prohibeatur, perdit
quidam & nequam homines, propria
duntaxat malitia ingredi recusant.
Tibi, peccator, dictum.

CAPVT VII.

Assignat uesarius homo malum suo-
rum scelerum Deo, vel impossi-
bilia, vel grauiam man-
danti.

Impie; neque vel impossibi-
lia, vel grauiam homini Deus
imperat; non impossibilia, ut
ipsemet, qui prima & summa
est veritas, his verbis testatur:

Mandatum hoc, quod ego precipio Deut 30.
tibi hodie, non supra te est, neque II.
procul positum, nec in caelo situm, ut
possis dicere: quis nostrum valet ad cae-
lum ascendere, ut deferat illud ad nos,
& audiamus, atq; opere compleamus?

R 4 neq;

neq; trans mare positum, ut causeris
 & dicas: quis ex nobis poterit transfre-
 tare mare, & illud ad nos usq; deferre,
 ut possimus audire, & facere quod
 preceptum est? sed iuxta te est sermo val-
 de, in ore tuo, & in corde tuo, ut facias
 illum. His item: Spiritum meum pro-
 nam in medio vestri, & faciam ut in
 preceptis meis ambuletis, & iudicia
 mea custodiat. Id ipsum docent
 S. Patres, D. Augustinus: Fir-
 missimè creditur Deum iustum & bonum
 impossibilia non potuisse precipere.
 Et: Deus impossibilia, non iubet, sed
 iubendo monet, & quod facere possis,
 & petere quod non possis, & adiuvat
 ut possis, D. Hieronymus: Deus pos-
 sibilia mandavit: hoc nulli dubium
 est, impossibilia non precepit, sed perfe-
 cta. Origenes mulieribus eos
 comparat, qui dicunt se Dei
 mandata non posse servare, S.
 Basilius: Impium est dicere impossi-
 bilia esse precepta. S. Chryso-
 stomus:

Ex eeb. c.
35.26.

De nat. &
gr. c. 69.

cap. 43.

Eib. 3. ad-
ver. Pel.

Hom. 9.
in Ios.
Orat. in
Attende
tibi.

Hom. 8.
de pen.

mus:
ses, haw
& ipsa
etiam e
potuit
data, se
De se S
sic loq
tuorū cu
Et quan
prium l
cōfirm
mo & c
sicut ser
me mand
toto corde
in conspe
betur:
Moyse ser
Iosue, &
praterijt
unum q
rat Dom
ria & v

mus:

mus: Nequaquam Dominum accu-
 ses, haud mandat impossibilia, multi,
 & ipsa superant praecepta. Quod fa-
 ctum etiam est, haud dubio fieri
 potuit, seruata autē fuisse man-
 data, sequentia docent exempla.
 De se Sanctus Propheta Dauid
 sic loquitur: *Viam mandatorum* ps. 118. 32.
tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum.
 Et quando testimoniū eius pro-
 prium suspectum videri potest,
 confirmatur alio Dei locupletissi-
 mo & certissimo; nō fuit, inquit,
 sicut seruus meus Dauid, qui custodi- 3. Reg. 14. 8
uit mandata mea, & secutus est me in
toto corde suo, faciens quod placitū esset
in conspectu meo. De Iosue ita ha-
 betur: *Sicut praeceperat Dominus* cap. 11. 15.
Moyse seruo suo; ita praecepit Moyses
Iosue, & ille uniuersa compleuit, non
praterijt de uniuersis mandatis, ne
unum quidem verbum, quod iusse-
rat Dominus Moyse. De Zacha- Lue 1. 6.
 ria & vxore eius Elisabetha sic
 K 5 legi-

legitur: Erant iusti ambo incedentes
in omnibus mandatis & iustificati-
onibus Domini sine querela. De Apo-

Jo. 17. 6. stolis Christus: Tui erant, & mi-
hi eos dedisti, & sermonem tuum
seruauerunt. Per plures alios ab
illis eadē seruasse mandata cer-
tum & indubitatum est; alias
frustra pro illis, vt & alijs, mor-
tuus esset Christus; mortuus e-
nim est Christus, vt legis iustifi-

Rom. 8. 4. catio impleretur. Nullum eti-
am illi peccatum admisissent;
peccatum enim est præuaria-
tio legis, quæ esse nequit, vbi
illa vitari non potest. Claudio
hunc locum: Christus Domi-
nus, vt Deus, & vt homo cru-
delior & stolidior esset quous
Tyranno, si impossibilia præ-
cepisset. Grauiā rursus Deus

Mat. 11. 29. non imperat, cū Christo ce-
1. c. 5 3. ste, iugum eius sit suauē, & onus
leue. Et D. Ioannes: mandato eius
esse puta-

grauia
bant i
vate r
sunt, &
siderab
lapidem
per mel
illis in
tollitu
nitæ m
ad ea i
& auxi
mium
gnum
dem æ
plicium
exhau
tor, qu
& non
peccat
Augusti
que obs
eius hæ
esse puta

grauia esse disertè neget. Compro-
bant id Dei sancti, quibus, cum
vate regio, iudicia Domini vera ps:124.
sunt, & iustificata in semetipsis, de-
siderabilia super aurum & argentum
lapidemq; pretiosum, & dulciora su-
per mel & fauū. Grauitas, si quæ
illis inest, eo, quia pauca sunt,
tollitur: quòd item à Deo infi-
nitæ maiestatis data sunt; quòd
ad ea implenda homini gratia
& auxilium datur; quòd præ-
mium obseruantibus ea ma-
gnum nimis datur; quòd tan-
dem æternum in inferno sup-
plicium eos manet, qui illa non
exhauriunt. Considera pecca-
tor, qui laborem fingis in præcepto,
& non nisi pondera & sarcinas
peccatorum somnias, quid D. Serm. 22.
Augustinus de præceptis eorū- de verb.
que obseruatione sentiat; Verba Apof.
eius hæc sunt: Hæc sarcina, quæ
esse putatur, non est pondus onerati,
K 6 sed

sed ala volaturi; habent enim & aves pennarum suarum sarcinas portant illas in terra, portantur ab illis in caelo. Si id non credis, adheret tibi sedes iniquitatis; si credis, & non seruas tamen, scito onus Diaboli infinitis partibus gravius esse; minimus enim digitus grossior est dorso patris (Dei) Ille posuit, iudicio tuo perverso, iugum tuum; hic addit super iugum tuum; ille cecidit te flagellis, hic cadit scorpionibus in saeculorum saecula.

CAPVT VIII.

Homo scelere coopertus propterea Deus flagitiorum suorum authorem facit, quod illorum differat ultionem.

Falsum sumit, & concludit
Falsum sumit; poena enim & supplicio Deus in hac eitam vita peccatores afficit; vnde etiam tanta rerum omnium igno-

tantia? vnde Cimmeriæ tenebræ? vnde tanta ad malum propensio, tanta rationis & appetitus inferioris perturbatio? vnde imperij, & regnorum euersiones? vnde magistri mendaces, introducetes sectas perditionis, sibi que introducetes celebrem perditionem? vnde ij, per quos via veritatis blasphematur, religio deformatur, Ecclesiæ vnitas scinditur? vnde tot, tamque graua peccata? Mundus pænarum miseriarumque oceanus est, & impius conqueritur peccata in præsens à Deo non puniri, eorumque ideo authorem esse. O stupor! O talpa! Obijciet fortè de omnibus & singulis à Deo sumendas esse pœnas, easque propriè dictas, & cõfestim quoque si in Societatem culpæ trahi nolit; falsum concludit, Deo siquidẽ rationes suppetunt, quibus,

K 7 bus,

bus, si impius velit, peccata vitare possit. Eas ordine persequemur: Patientia in primis Dei, ut & bonitas ac misericordia illius, qua cum impius insimulat, eiusmodi est, ut licet aliqui, culpa suâ, illa abutantur; alij tamen ad cor menteq; redire, peccandi; consuetudinem abrumpere possint; & verò plurimi etiam redierunt, peccareq; desuerunt;

Rom. 2. 4.

verbis: *Ignoras quod patientia Dei ad pœnitentiam te adducit; secundum autem duritiam tuam, & impœnitens cor thesaurizas tibi iram in die iræ.* Posterius vel exemplum D. Aug. ut alia præteream, clare ostendit. Huc etiam illud pertinet, *an diuitias bonitatis eius, & patientiæ, & longanimitatis eius contemnis.* Videns deinde Deus atrocitatem pœnarum inferni, æternamque damnationem

nem

nem, quæ omnem superat cogitationem, meritò non statim illic hominem, post peccatum admissum detrudit. Id significat Vates regius, cum sic ait: *Vi. ps. 10. 14. des, quoniam tu dolorem & laborem consideras, ut tradas eos in manus tuas, hoc est, Tu Domine consideras laborem & dolorem æternum, quantus sit quamque grauis, & ideo peccatores statim nõ tradis puniendos in manus tuas. Deinde Deus æterna sua prædestinatione decreuit impium expectare vsque ad certum tempus, mensuram scilicet definitam peccatorum: Et licet antequam eò perueniat, cõmeritus sit inferni pœnas, eas tamen non irrogat, vt indicat Moyses his verbis: *Nec dum enim Gen. 15. 16. completæ sunt iniquitates Amorrhæorum vsq; ad præsens tempus, ideo modo non succidam eos, sed cum completæ fue-**

fuertint succidentur. Qua in re im-
pio cōtingit, quod vasi fictili va-
cuo aquis innatanti, cūm vacu-
um est, vel semiplenum, ab aqua
non absorbetur, sed supernat,
& jam huc, jam illuc fertur, tan-
dem impletur, & tanquam lapis
in ima fertur. Quo allusit Iob

Cap. 20. 23. *his verbis: Vinam impleatur ven-
ter eius, ut immittat in eum iram fu-
roris sui, & pluat super illum bellum
suum.* Atque hoc Iudæis Christus

Mat. 23. 32 *implete mensuram Patrum vestrorū
ultra quam Deus non differt vlti-
tionem, sed profert continuū
sententiam. Ad hæc Deus indul-
gentiā & lenitate hac suā omni-
potentiam suam magis, quā ex
mundi creatione declarat. Vnde
de Ecclesia: Deus, qui omnipotentiam
tuam parcendo maximè & misere-
rando manifestas, &c. Vno verbo
mundi machinam condidit, vo-*

cani

ans ea quæ non sunt, tanquam
ea quæ sunt, quod permirum est,
mirabilior tamen magis est eius
patientia, qua se continet, ne ad
ultionem scelerum statim pro-
cedat. Pessimum est hominem
peccare, optimum Dominum
esse longanimum. Longanimita-
tem autem hanc suam & tardi-
tatem compensabit, adeoque
peccator non habet quo effera-
tur & insolescat: maxima duris-
simaque ultio diuina est ultionis
mora. Deus item hac sua patien-
tia & longanimitate ostendit
rerum se omnium providentiã
habere, sæculumque aliud su-
peresse, in quo boni præmiis af-
ficientur, mali supplicijs æternis
mactabuntur. Ultio rursus
propterea differtur, vt impius
tempus habeat & spatium resi-
piscentiæ, conuertique postli-
minio possit ad Dominum; *Vul- Ps. 33. 17.*

18. f. 33. 17. *tus quidem Domini est super facientes mala, ut perdat de terra memoriam eorum, sed priusquam iustitiam ultionem respicit, in bonum respicit eius misericordia, ut eos conuertat. His postremo accedit quod ea re Deus exemplum homini præbet, ut similiter ipse faciat, patienter & longanimitè inimicos suos tolerando. Si hæc, quæ in medium breuiter protulimus, impio non satisfaciunt, sacrilegæ eum insanix esse demonstrant, permittuntque ut Chius Dominum, quod in proverbio est, emat, Vriæque similes litteras accipiat.*

CAPVT IX.

Sceleratus suæ improbitatis causam, idcirco in Deum refert, quia malos interdum in hac vita flagellat.

STolidè; quid enim causari aut
a greferre potest homo, quod
non arguat in Deo summam be-
nignitatem? mala, quæ Deus
malis aliquando, ob admilla fla-
gitia, in hac vita infert, eo fine
nò infert, vt peccare ille pergat,
sed, quod promptius est, pecca-
re desinat, de præteritis pœni-
tentiam agat, Dei gratiam re-
cuperet, ad meliorem vitæ fru-
gem se deinceps cum diuino
auxilio recipiat, & felicitatem
tandem in cœlis consequatur.
Mala igitur illa, quæ Deus infli-
git, bona sunt, & in beneficiis sin-
gularib⁹ numerâda; soluūt enim,
quo ad te, hominem à creatura,
& arctè eum creatori cõiungūt.
sicq; immortalẽ gloriæ corol-
lã construunt. Id indicat regius
vates, cùm sic loquitur: *Imple sa- ps. 82. 17.*
ties eorum ignominia, & quærent
nomen tuum Domine. Id factum 77. 34.
esse,

17. 34. esse, his aliis verbis docet: *Cum occideret eos, quarebant eum, & reuer-
tebatur, & diluculo veniebant ad eum.*
106. 6. Et his: *Clamauerunt ad Dominum
cum tribularentur. Huc facit, illud*
- Cap. 26. 16. *Esaia: Domine in angustia requisie-
runt te, in tribulatione murmuris, do-
ctrina tua eis. Huius in specie huc
sunt exempla: Conuersus sum, in-*
- Pf. 31. 4. *quit Psalmographus, in erumna
mea, dum configitur spina. Et Esaias:*
- Cap. 26. 17. *Sicut quae concipit, ciem appropinquat
uerit ad partum, dolens clamat in do-
loribus suis, sic facti sumus à facie tua
Domine, concepimus & parturimus
spiritum salutis. Roboam rex
Iuda, & populus eius peccantes
in Dominum, multis malis affli-
cti sunt, aperientes tandem oculo-
los, peccataque videntes, dixe-
runt: Iustus est Dominus. Et Do-
minus, quia humiliati sunt, non di-
spendam eos. Manasses rex Iudæ: &
impius, & crudelis, ab exercitu
regis*

2. Paral. c.
12. 6.

2. Paral.
23. c.

regis Assyriorum captus, catenique cōstrictus & compedib², in Babylonem ductus resipuit.

Nabuchodonosor ob peccata, *Dan. 4. 30.*

regno & Societate hominum eiectus, & in bestiam, sua ratione transformatus, his verbis, in se reuersus, usus est: *Nunc ego Nabuchodonosor laudo & magnifico, & glorifico regem cæli, quia omnia opera eius vera, & omnes viæ eius iudicia, & gradientes in superbia potest humiliare.*

Antiochus Epiphanes *1. Mach. 6.*

propter scelera in populum Dei crudeliter patrata, insanabili ac læthali morbo à Deo percussus, agnouit veram suæ calamitatis causam, vt eius verba clarè demonstrant, quæ breuitatis studio prætermitto. Bonum igitur est cum impiis Deus mala infert. Hinc rectè D. Bernardus sic scribit: *Multi cum sentiunt pœnam, corrigunt culpam. Et: bene pungeris, si*

Serm. 42. in Cant.

In Sent.
Aug. 204.

Hier. 5. 3.

compungeris: pungitur homo cum a
rumnis, veluti spinis affligitur, cum
verò pœnitentiam agit, compungitur;
fœlix punctio, per quam affertur com-
punctio. D. Prosper: Ad hoc, in-
quit, exagitantur homines tribulatio-
nibus, ut vasa electionis euacuentur
nequitia, & impleantur gratia: Ve-
xatio dat intellectum. Omnino
cum quis hîc ob peccata casti-
gatur, in dextera Dei manu est.
Sicut autem salutare est flagella-
tum à Deo resipiscere, & ad eum
conuerti; ita contrà noxium est,
& velut desperatæ emendatio-
nis iudicium, aduersis non pe-
moueri ad pœnitentiam. De hu-
iusmodi hominib⁹ illud est Pro-
phetæ: Percussisti eos, & non dolue-
runt, attriuisisti eos, & noluerunt susci-
pere doctrinam. At bestiarum est
flagellari, inquit peccator? Est, &
tu in bestiã peccando degeneras.
quid mirũ igitur, si vt bestia fla-

geller
do pro
trahen
charit
spiran
cordia
lud ob
non en
tur? a
vtetur
iuuabi
da est
Sapier
multa
ulus.
Homo c
culpa
PRA
pecc
flagiti
cit, eor
& orig

gelleris? ingenuū te non peccando præbe, & ingenuè tractaberis, traherisq; funiculis alijs, scilicet charitatis: *Multa flagella peccatoris, Os. 11. 4.*
sperantem autem in Domino, misericordia circumdabit. Sat scio te & illud obtensurum: Phryx plagis non emendatur: si non emendatur? an ideo Deus iure suo non utetur? si correctio te non iuuat, iuuabit alium, cuius etiam habenda est ratio. Pestilente flagellato, ait Prov. 29.
Sapiens, stultus sapientior erit. Et: multato pestilente, sapientior erit paruulus.

CAPVT X.

Homo consceleratus flagitiorum suorum culpam in cælum, astraq; cœlestia rejicit.

PRæfractè hætenus & impiè peccator Deum Opt. Max. flagitiorum suorum authorè fecit, eorundem deinceps causam & originem rebus alijs assignat; quod

quod dum facit, Deum etiam
 qui eas condidit, obscure licet
 accusat. In ijs primas cælo, fide
 ribusq; cælestibus tribuit. Si im-
 pius id cælo eiusq; astris per se,
 & directè tribuit, communi Do-
 ctorum sententiæ repugnat; nul-
 lum enim externum principium
 (Deum solum excipimus) ad
 voluntatis actus, adeoque pec-
 carum, vel inclinationem com-
 municare, vel ad illos actiue co-
 currere potest. Quod si ad eius-
 modi inclinationem, & concu-
 sum necessitatem quoque ad-
 iungit, vt consequenter adiun-
 gere cogitur, fidei etiam religio-
 nique Christianæ aduersatur.
 eiusmodi enim corpora, quem-
 admodum in diuina scriptura
 habetur, facta tantum esse
 cunctur, vt sint in temporâ, & sig-
 nificauerunt hominibus, non verò vt causa
 effectrices sint humanarum
 actionu-
 bilia, n-
 ria esse lo-
 necessar-
 humanor-
 aliquorū
 altorum
 quer, quo
 riter stuo-
 cis diuina
 tent, inqu-
 teli, qui co-
 supputaban-
 tiarent ven-
 quasi stipul-
 bus cæli nob-
 ter, quon-
 sunt. Quo-
 sentiat, ha-
 his verbis
 faciens sign-
 surrem ven-
 sum, e-
 faciens. Sale-
 actio

Gen. 1. 14.

etiam actionum. Signa autem, probabilia, non item certa & necessaria esse solent. Quod nulla item necessaria sit connexio euentuū humanorum, ex contingentium aliquorū, cum dispositione cœli aliorumq; cœlestium, ex eo liquet, quod Esaias tanquā vanū irideret studiū illorū qui Astrologis diuinationib⁹ fidē adhibent. *Cap. 47. 13.*

Et saluent te augures cœli, qui contemplantur sidera, & supputabant menses, ut ex eis annuntiant ventura tibi: ecce facti sunt quasi stipula. Et Hieremias: *A signis cœli nolite metuere, quæ timent gentes, quoniam leges populorum vanae sunt.* Quod de his Deus ipsemet sentiat, habemus apud Esaiam in scripturis his verbis: *Ego sum Dominus irrita faciens signa diuinorum, & ariolos in furorē vertens, conuertens sapientes in stultos, & scientiam illorum stultā faciens.* Salomon itē scientiam futuram. *Eccl. 10. 14.*

L turam.

turam rerū denegat homini: Ignorat, inquit, homo, quid ante se fuerit, & quid post se futurum sit, qui poterit iudicare? Et: homo ignorat præterita, & futura nullo scire potest nuntio. Dicitur etiam apud Esaiam: Annunciate quæ ventura sunt in futurum. & sciemus quia Dicitur, scire autem possent Astrologi futuri, si à sideribus illa astraque cœlestibus, seu causis efficientibus necessario peruenirēt. Cum doctrina sacrarum literarum Ecclesiam iudicium, mirè, ut par est, congruit; nullam enim inferri necessitatem à cœlo eiusque sideribus voluntati humanæ in actionibus suis sæpe definiuit. Eadē superstitio legibus etiam Imperatorum is prohibita est. Si necessario etiam homo propter talē siderum conjunctionem atque aspectum peccat, ut Astrologi blaterant, de ratione effectricis causæ demonstrat, non erit, quo ad hoc, liber

Cap. 8. 7.

Cap. 41. 23.

I. de mal. & Mat. L. 23. 4. 5. & 7.

vituper nec dan affici. Al per se & ad pecca peccand afferunt sensio & cafrivol nitoq; Ast di, fugie Porro lic lum cum fectrix no & per acc strit, tum astra quo parte app vim aliqu hominem nant, nece afferunt, dominari catum eff quoq; det

vituperariq; adeo non debebit,
nec damnari, alioné supplicio
affici. Astra igitur cœlestia actiue
per se & directè non concurrunt
ad peccatum hominis, illiq; ad
peccandum necessitatem non
afferunt, & consequenter præ-
sensio & præuisio illa Astrologi-
ca friuola, stulta, & impia est, me-
ritoq; Astrologi iudicarij odien-
di, fugiendi & damnandi sunt.
Porro licet directè, & per se cœ-
lum cum astris peccati causa ef-
fectrix non sit, indirectè tamen,
& per accidens illius causa exi-
stet, tum ex parte obiecti, quod
astra quoq; suppeditant; tum ex
parte appetitus sentientis, in què
vim aliquam illa habent, adeoq;
hominem ad peccandum incli-
nant, necessitatè tamè ei nullam
afferunt, quin eis, si sapiens sit,
dominari potest, & verò, si pec-
catum effugere velit, dominari
quoq; debet.

CAPVT XI.

Homo scelere astrictus flagitiorum suorum turpitudinem ignorantia velo tegere conatur.

Non longum faciam : Cum impius ignorantiam in suis flagitiorumq; suorum atrocitatem quoq; vocat, benè & malè facit. Benè, si ignorantia, qua laborat, inuincibilis sit, eiusmodi scilicet, qua per eum nō stat, quominus illam, studio adhibito, superet, atq; adeo contrariā scientiam cognitionemue aquirat. hæc enim à peccato profus excusat, quandoquidem inuoluntaria est, diciturq; alio nomine inculpabilis. Malè verò, si ignorantia, qua sæpius laborat, vincibilis est, eiusmodi videlicet, qua per eum stat, quō minus res cognoscatur; siue quia dedita opera ignorare vult, quæ dicitur affe-

*Gregor. de
Val.
To. 2. d. 11.
6. 9. 6. p. 1.*

etata; siue quia vim moraliter, &
 ex intentione facilè posset, adhi-
 bito aliquo studio, ad cognitio-
 nem rei peruenire, negligit hoc
 facere, & supina vel crassa dici-
 tur; hæc enim à peccato non
 excusat, sicuti neque à volunta-
 rio. De ignorantia hac vniuer-
 se generatimque sumpta hæc
 sunt diuinæ scripturæ testimo-
 nia. *Si anima nesciens peccauerit, Num. 15.*
offeret capram anniculam pro peccato 27.
suo, & deprecabitur pro ea Sacerdos,
quod inscia peccauerit coram Domi-
no. Et: propterea captiuus ductus est Es.c. 5. 13.
populus meus, quia non habuit scienti-
am, & nobiles eius interierunt fame,
& multitudo eius siti exaruit. propte-
rea dilatauit infernus animam suam,
& aperuit os suum absque ullo termi-
no, & descenderunt fortes eius, & po-
pulus eius, & sublimes gloriosiq; eius
ad eum. Et: Nunc fratres scio, quia per Act. 3. 17.
ignorantiam fecistis. Et: si cognouissent, 1. Cor. 2. 8.

nunquam Dominū gloriæ crucifixi-
 sent. De affectata deinde igno-
 rantia hæc sunt. *Averterunt oculos*
Dan. 13. 9. suos, ne videret cælum, neq; recorda-
Iob 21. 14. tur iudiciorum in storiū. Et: scientiam
Pf. 35. 4. viarum tuarum volumus. Et: noluit
 intelligere, ut bene ageret; adeoq; fu-
 git peccator bene monentē, pec-
 cataq; in memoriam reuocantē,
 vt fugit Elephas aquas, ne hor-
 ribilem sui ipsius effigiem intue-
 ri cogatur. Id indicat illa, cum sic
2. Reg. 17. loquitur: *Quid mihi, & tibi vni Deo,*
18. *ingressus es ad me, ut commemorarentur*
Ej. 30. 10. *iniquitates meæ? Dicit peccator vi-*
dentibus nolite videre, & aspicienti-
bus nolite aspicere, loquimini mihi pla-
centia. De crassa illud è sacris lit-
Pro. 7. 21. teris est: *Irrexit eum (crassè igno-*
 rantem) mulier ornatu meretricis
 multis sermonibus & blanditiis labi-
 rum protraxit eum. Statim eam sequi-
 tur quasi bos ductus ad victimam, &
 quasi agnus lasciuens, & ignorans
 quod ad v-
 nec trans-
 si suis fess-
 quod de p-
 lam cum
 cibili fer-
 latione
 defenden-
 cator, igit-
 lum. Au-
 re, cum t-
 tum, q-
 anres: n-
 peries ia-
 Transfert
 in pra-
 PECCA-
 zabe-
 oculosq;
 prauæ su-
 in sui, sc-

quod ad vincula stultus trahatur, do-
 nec transfigat sagitta iecur eius, vel
 si quis festinet ad laqueum, & nescit
 quod de periculo animæ illius agitur.
 lam cum impius ignorantia vin-
 cibili serè semper labore, excu-
 satione tamen illius tueri se &
 defendere nititur. Ignorans o pec-
 cator, ignorabitur, iuxta D. Pau-
 lum. Audies, timeo, suo tempo-
 re, cum tui similibus, verub du-
 rum, quo tinnire solent ambæ
 aures: nescio vos, clausamque re-
 peries ianuam cœli.

1. Cor. 14.
 38.

Mat. 25. 12.

CAPVT XII.

Transfert nefastus improbitatem suam
 in pravas voluntatis suæ incli-
 nationes.

PEccator cum impia illa fe-
 zabele caput suum ornans,
 oculosq; stibio propensionum
 prauæ suæ voluntatis inungens,
 in sui, scelerumq; suorum defen-
 sionem

L 4

Gen. 6. 5. sionem sic arguatur: *Cuncta cogitatio cordis mei à natura est intenta ad malum omni tempore: sensus meus & cogitatio cordis mei, in malum prona est ab adolescentia mea; voluntas mea, iustitiæ originalis dono spoliata, ad malum me semper impellit, ad prauum naturali promptitudine oculos perpetuò detorquet, quomodo igitur peccata, quæ ex illis sequuntur mihi tribui imputariq; possunt? non possunt; extra omnem culpam me pono, à reprehensione omni liber & immunis esse volo. Verum hæc illi à culpa nō remouët; etenim si prauas ille ad malum propensione habet, habet & bonas naturæ suffraginas, cur hæc, vtpote, in se, potentiores, illas non superant? cur virga Aaronis virgam magorum non deuorat? Opponat inclinationes inclinationibus, bonis malis*

Ex 7. 12.

malis; inclinetur ad factorem su- *Es. 17. 7.*
 um, Deum ac Dominum suum, *Pf. 118. 36.*
 & in testimonia eius; inclinetur
 ad faciēdas iustificationes incli-
 netur capite, & emittat spiritum
 blasphemiae. Dicat quidem cum
 Psalmographo, & flens dicat: *Pf. 37. 7.*
Miser factus sum & curvatus sum,
lumbi mei impleti sunt illusionibus,
& non est sanitas in carne mea, &c.
 Dicat cum Apostolo: *infelix ego Rom. 7. 24.*
homo quis me liberabit de corpore mor-
tis huius? Et: caro concupiscit aduersus Gal. 5. 17.
spiritum, & spiritus aduersus car-
nem. Et: velle mihi adiacet, perfi- *Rom. 7. 18.*
tere autem non inuenio. Et: non
quod volo bonum hoc facio, sed quod
odi malum, & illud facio: simul ta-
 men cum eo etiam dicat: *Quis Rom. 8. 35.*
nos separabit à charitate Christi? tri-
bulatio, an angustia? an fames, an
nuditas? an periculum? an persecu-
tio? an gladius, &c. Non de-
 spondeat animum peccator, fa-
 uente

17. 30. uente gratia Dei, quæ præsto
 semper adest, potest cum Davi-
 de transgredi murum, cum Pau-
 lo facere omnia in eo qui ipsum
 confortat. Cum innumeris aliis,
 qui inclinatione, prauas in ordi-
 nem redigere, pedibusque pro-
 terere potuerunt, potest & ipse;
 non enim abbreviata est manus eius;
 qui illos iuuat, idem iam est Do-
 minus, diues in omnes: Inclinatus
 est malè peccator, benè erga eum
 inclinatus est Dominus: *Quid tri-
 midus est modica fidei?* Sola malitia
 illum excœcat, præcipitemque
 agit. Mulier illa inclinata, quæ
 non poterat sursum respicere à
 Christo sanata est. Canes feris
 inhiant, retrahuntur tamè. Equi
 quouis stabulo viso diuertere
 volunt, & pergere progredique
 coguntur, immanes bestia fero-
 cesque beluæ cicurantur, & pec-
 cator ratione præditus propen-
 sionibus
 potest
 lux ad
 nè laxab
 ret? nim
 profecto
 œclorum
 lenti illu
 ille conf
 peccator
 elinatio
 indidit,
 ipse autem
 misit, i
 perdidit
 bi ergo i
 intriuit,
 tramalu
 medium
 & verò v
 tem conf
 tur nisi à
 Deo au
 sionibus

Es. 19. 1.

Matt. 14.

31.

Luc. 13. 11.

sionibus suis malis imperare nō
 potest? Quid? habenas nē nauis
 suæ ad malum pronæ perpetuò
 nē laxabit? vim nullam sibi infe-
 ret? nimis mollis ac delicatus est;
 profecto si ita ire pergat, regnū
 cœlorum, *quod vim patitur, & vio-* *Matt. v.*
lenti illud rapiunt alij, nunquam *12.*
 ille consequetur. Sed cur, inquit
 peccator, Deus tam prauas in-
 elinationes homini indidit? Nō
 indidit, *rectum eum fecit ab initio, Eccl. 7.30.*
ipse autem se questionibus infinitis
miserit, iustitiamque primæuam
 perdidit, & culpa quidem sua, si-
 bi ergo imputet jacturam eam;
 intriuit, exedat oportet; etsi cō-
 tra malum bonum quoq; sit, re-
 medium scilicet, quo uti potest,
 & verò uti quoque debet, si salu-
 tem consequi velit. Nemo laedi-
 tur nisi à se ipso, *perditio tua, ex Os. 13. 9.*
Deo autem tantummodo auxi-
lium tuum.

CAPVT XIII.

Improbus peccata sua vitiosis habitibus, prauisq; consuetudinibus tribuit.

Vetus est: Incidit in Scyllam, qui vult vitare Charybdim. Cū improbitatē suam homo impius in habit^o cōsuetudinesq; prauas reijcit sicq; se excusare, conatur, turpiter se accusat, lutumq; luto purgat. Vnde enim quælo habitus illi vitiosi? vnde consuetudines illę prauæ peccandi? nonne ab ipso met impio? ipsarum omnino ille author est, frequentatis videlicet iteratisq; malis actionibus. Sed rationem qua ille sine ratione nititur videmus: Habitus vitiosi, & cōsuetudines meæ prauæ mole sua me premunt, recte q; & cum virtute vt agam nō sinunt, peccatumq; a deo peccato addūt, & grauior alio & alio perpetuo cumulant.

At

Atiops
possum
meas at
lum die
do poss
sus sum
senesce
recede
reo, in
rata su
dis me
vitijs a
in pulu
do est
ita cor
vere m
rè illu
dixisse
Consue
v
Et: M
r
Vt vi
non e

Ætiops sum, pellem mutare nō *Hier. 13. 29.*
 possum; cum Pardo varietates
 meas abijcere nequeo; qui ma-
 lum didici, benefacere quomo-
 do possum? Adolescens ingres- *Prou. 22. 6.*
 sus sum viam (iniquitatis) con-
 senescens iam non possum ab ea
 recedere; peccata mea stylo fer- *Hier. 17. 1.*
 reo, in vngue adamantino exa-
 rata sunt, super latitudinem cor-
 dis mei. Ossa mea impleta sunt *Iob. 20. 27.*
 vitijs adolescentiæ meæ, mecum
 in puluere dormient. Consuetu-
 do est altera natura, vt naturam,
 ita consuetudinem prauam ex-
 vere non possum. Existimo ve-
 rē illum, quicumque ille fuerit,
 dixisse:

*Consuetudo mali tenet incurabile
 vulnus.*

*Et: Mens assueta malo firmitus hæ-
 ret ei.*

Vt video, peccator sibi præsens
 non est; ad Anticyras cito pede;

L 7 elle-

elleboro opus habet. Frustra enim est, nunquamque efficiet habitus prauos vitiosasque consuetudines suas peccatorum suorum per se causam esse. Quod si illis ad peccandum incitatur, illis resistat, contrariisque actionibus, quemadmodum absolutè potest, eas expellat. Contrariorum eadem esse solet ratio; si consuetudinem malam, habitumque vitiosum vitiosè contraxit, consuetudine bona, habituque laudabili deuincat, profliget; clauum clauo pellat. Ut hoc faciat, eum Deus hortatur, & manum ad prælium docet his Prophete verbis: *Bonas facite vias vestras, & studia vestra.* Et per Apostolum: *Sicut exhibuistis membra vestra seruire immunditiæ & iniquitati ad iniquitatem; ita nunc exhibete membra vestra seruire iustitiæ in sanctificationem.* Si viribus omnibus seruiuit consuetudini prauæ,

Hier. 7. 3.

Rom. 6. 19.

na, seruiat & bonæ; si magno labore & malo conquisiuit habitus vitiosos, nō minore, sed maiore etiam, bonos comparet; neque enim fas est seruum peccato rectius inservire, quā liberum Domino bono. Audiat illud Prophetæ: *Sicut fuit sensus Baruc. vester, ut erraretis à Deo, decies tantum iterū conuertentes requiretis eum. c. 4. 28.*

Eli peccasti, ait sapiens, non adicias iterum, sed de pristinis deprecare, ut tibi dimittantur. Quod impossibile est apud homines, possibile est Deo. Si Dæmon malus in abyssum consuetudinis prauæ illum potuit detrudere, non poterit Deus bonus inde eū extrahere? Mar. 10. 27.

Plurimi sanctorum graui cōsuetudinis malæ iugo pressi, diuino graiæ beneficio, quod impio paratū promptumq; quoq; est, releuati liberatiq; fuerunt. Audi at D. Augustinum peccator: *velle meum*

meum tenebat inimicus, & inde mihi
catenam fecerat, & constrinxit me: quippe
pe ex voluntate peruersa facta est
libido, dum seruitur libidini facta est.

*Hom. de consuetudo, & dum consuetudini non
Decoll.* resistitur, facta est necessitas, quibus
quasi ansulis sibi innexis tenebat me
obstrictum dura seruitus. Sed addit
Luctatus sum contra consuetudinem meam
(quam scilicet ante baptismum habuerat
jurandi) & mihi nihil facilius est, quam non iurare. Ad luctam
Es. 38. 14. eadem recurrat impius, & hunc
clamorem: Domine vim patior, responde pro me, & adiuua infirmitatem meam.

CAPVT XIV.

In sensus, ut causas, confert peccator culpam.

Non sensus, sed tu peccator ipse, quia eos accuratè non custodis, criminum tuorum causa existis. Custodia illa in eo posita

ita est
pactum
que co
nihil o
falte p
ad anin
mortem
tam fir
illius e
est, a
tradi. I
modum
ges illi
diffra
re, in se
quæuis
sunt; s
vt Basi
ad vitia
uis vni
dura
maxim
imagin
tranqu

sita est, ut homo impius mature
 pactum hoc inerat secum, certo-
 que constituat, non quidem ut
 nihil omnino ad sensus, sed ne
 saltē per eos quidquā admittat
 ad animum, quod illi peccatum
 mortemque afferre possit. Idque
 tam firmum fixumque in animo
 illius esse debet, quā graue ei
 est, à Deo separatum Diabolo
 tradi. Et quando id difficile ad-
 modum est, mortificationis le-
 ges illis seueras figere debet, ne
 diffracto rationis imperio, libe-
 re, in solenterque euagari, & ad
 quæuis haurienda effundi pos-
 sint; *supernatātem aliās illi animam,*
 ut Basilii loquitur, *agitabunt, &* *Lib. 4. de*
ad vitia quæuis pertrahēt. Ac quam- Vera Virg.
 uis vniuersalis illa & prima ia-
 ctura sensus omnes infecerit,
 maximè tamen in interioribus,
 imaginandi vim, quæ otium &
 tranquillitatem omnem pertur-
 bat,

bat, & in exterioribus oculum,
Prov. 7. 23. qui iecur hominis sagittis suis
 transfigit, maiore proinde & ac-
 curratione studio illi, quam alij,
 coercendi & in officio conti-
 nendi sunt, ne magno hominis
 damno, antemurale, & murus
 pariter dissipetur, & homo,
Ej. 26. 1. quod Propheta ait, *suas in terra*
defigat portas, vestesque perdat &
conterat. Vnde & Dominus de
Ebr. 2. 9. oculis loquens semel iterumq;
Mat. 5. 29. dixit: *Si oculus tuus dexter te scan-*
dalizat, erue eum, & projice abste;
expedit enim tibi, ut pereat unum
membrarum tuorum, quam totum
corpus mittatur in gehennam. Au-
Ecc. 29. 29. res tamen spinis etiam sapien-
 dae sunt, earumque insolentia
 reprimenda; Freno etiam mor-
 tificationis severae coerceri de-
 bet gustus, & ad normam par-
 simoniae reducendus, ut non
 quae voluptas, sed quae neces-
 sitas

sitas &
 pentur.
 Dei co
 elevand
 que per
 tia mou
 quietem
 illius in
 ctus ran
 corpus
 cantis r
 culum a
 sibus vi
 omni p
 dus est
 nis resp
 non fer
 nas non
 gitionu
 verò et

Improb

fitas & fragilitas exigit, vſur-
pentur. Odor creaturarum, ad
Dei cognitionem & amorem
eleuandus eſt, vt vitæ, diuinæ-
que perfectionis ipſius fragran-
tia motus homo, nunquam
quietem capiat præ deſiderio
illius in cælo perfruendi. Ta-
ctus tandem, quia per totum
corpus ſparſus & diffuſus, in-
cantis magnum peccandi peri-
culum affert, hoſtiumq; incur-
ſibus vndique patet, cuſtos ab
omni parte ſolicitus adhiben-
dus eſt. Porrò vt principio fi-
nis respondeat, tu, ô peccator,
non ſenſus tui, quorum habe-
nas non adducis, culpam fla-
gitorum tuorum ſuſtines, &
verò etiam præſtabis.

CAPVT XV.

*Improbis paſſionibus animi, quòd
peccet, culpam tri-
buit. Sibi*

Sibi impius, non passionibus
 animi, quod peccet, tribuere
 debet; licet enim eò illæ inten-
 tæ sint, vt hominem, *sub peccato*
zum, quemadmodum D. Paulus
 loquitur, *venudent*, miserèque
 quò volunt, ex se pertrahant, ne
 id tamè effectui dare possint, ve-
 lis & remis homo laborare de-
 bet. An enim in re tam graui, sa-
 lutemque sempiternam concer-
 nente otiaabitur? turpi otio lan-
 guebit? se pessundari feret? in
 perniciem rapi? Non faciet pro-
 fecto, homo si esse velit, sed præ-
 sidio Dei firmatus, *in gremio*
virgam humeri, & sceptrum ex-
actoris superabit; Ismaelem ferum
 cum Isaac ludentem eijciet, Ga-
 baonitas lignis ferendis damna-
 bit, bouem & asinum ad præse-
 pe alligabit, affectiones indo-
 mitas, ne impetu suo ruant, co-
 ercebit & comprimet, Hic enim
 eius

Ad Rom.
 7.14.

Es. 9. 4.
Gen. 21. 9.
Is. 9. 27.

eius est p
 indicat,
 verbis:
 tu dominu
 appetit
 barbaru
 rijs, gra
 vult in t
 missio in
 tam am
 his per s
 tuas tuas n
 rum quo
 citant, v
 tant, da
 cogunt;
 dactis,
 ditur, qu
 nulli me
 la rgrit
 bidines
 in officio
 rectè ob
 dritudin

eius est pulvis, hoc stadium. Id *Gen. 4.7.*

indicat, & verò iubet Deus his
verbis: *Sub te erit appetitus eius, &*
tu dominaberis illius, quasi diceret
appetitus peccati immanis &
barbarus, impotentibus deside-
rijs, gravibusq; perturbationib.
vult in te dominari solus, nō ad-
missio imperij consorte, non sis
tam amens vt te illi subijcias. Et

his per sapientē: *post concupiscen-* *Eccel. 12. 30.*

tias tuas non eas. Ad idem sancto-
rum quoq; exempla plurima in-
citant, utilitates innumeræ inui-
tant, damna impellunt, pericula
cogunt; eis enim in ordinem re-
ductis, vna in homine domina-
bitur, quæ dominari debet ratio,
nulli metus eum terrebunt, nul-
læ ingritudines exedent, nullæ li-
bidines incitabunt, sed omnia
in officio erunt, suumq; munus
rectè obibunt; *Sedebit homo in pul-* *Ef. 32. 18.*
chritudine pacis, in tabernaculis fidu-

cia, in requie opulenta: scilicet erit &
 beatus. Sed quomodo hydram
 Lernæam, passiones scilicet effe-
 ras, expugnabit homo? quomo-
 do ætus illos sedabit? quomo-
 do brutas affectiones domabit?
 Domabit eas si corpus primum
 suum, in quo appetitus senti-
 ens, cū incitationibus suis (que
 hominem, vt rugientes leones
 Danielem circundant) sedem
 habent & domicilium, varijs
 mortificationū afflictationum-
 que generibus debilitet; si supe-
 riorem partem animæ interno
 spiritus ardore, per meditati-
 ones & orationes incendat &
 inflammet; si vigilantem appo-
 nat custodiam ad portas sensu-
 um, ne creatura in odium Dei facta,
 & in tentationem animabus homi-
 num & in miscipulā insipientium,
 intrent, detrimentumq; quod
 solent afferant. Nutrimētis his
 abla-

Sap. 14. II.

ablatis, vigor earum omnis pa-
riter euanesce: positus verò illis,
ratione pulsa, hominem exu-
ent, & bestiarum more, turbidis
animi mouibus, vt aculeis qui-
busdam, vel furijs potius, agita-
bunt, agitatus homo rabidè om-
nia appetet, in explebili cupidi-
tate, voluptates vndiq; hauriet,
& leuitate tandem elatus, & in-
ani lætitia exultans, temere que-
gestiens, non homo, sed bestia
erit, pueriliq; leuitate indomi-
tum equum referet, nugis & le-
uitatibus simiam benè vestitam,
simplicitate mustelam, callidi-
tate felem, rusticitate bouem,
iâ canem, verborum mordaci-
tate vespam, detractiōe vipe-
ram, turpitudine porcū, vo-
racitate vrtum, accedia
asinum.

Ca-

CAPVT XVI.

Sceleribus contaminatus, in sui defensionem, carnis voluptatem, obligatis oculis obtendit.

Quo argumento? Voluptas carnis mecum nata, dulcis & suavis est; numquid iam cum vite dulcedine deserere possum, fructusq; suauissimos? Si deserere non possum, neque ergo que inde sequuntur peccata? Pro Deum immortalem, tubicinem inferni audio: Itane carnis voluptas, venenato Diaboli flatu, animum affecit tuum, ut tibi non aliter illa, quam Mithridati venenum, sit cibus, quo sine vivere non possis? Sus es in volutabro luti, scarabæus in stercore. Ac cum genus sis Dei, stabuli curam geris, porcumq; pascis. Eui-gila quaso, peccator, & cum
animo

Iud. 9. 11.

animo t
non esse f
deinde qu
carne mer
tandem,
ut mori,
qui. Mer
luptuaria
lenam ef
spatiofar
Cogitati
nem tua
qua Ad
dit, Aga
Ismaele l
minæ fili
Putiphar
ad inter
Iahel Sifa
clauo ad
Dalilam
sonem fo
men Ph
ellam fal

ps. 34. 2.

Baptistæ petentem, ancillam
 stiam Petrum ad negationem
 inducentem. *Apprehende ergo*
 si cor habes, si tecum es, si
 lutem amas, arma & scutum
 ieiunij carnem extenua, vigi-
 lijs consume, cæteraque vita
 austeritate confice, attere, ma-
 cera; *maledictus qui prohibet gaudi-
 dium suum à sanguine*; sic enim
 fiet ne lasciuiens in peccata de-
 fluat, & vt tu cum ea exultare
 aliquando possis in Deum vi-
 uum, cœlestibusque gaudijs
 voluptatibus perfrui. Et quan-
 do voluptas carnis duplex est
 vna minus, magis altera inho-
 nesta, de vtrisque in spe-
 cie tractandum vi-
 detur.

Hier. 48. 10

CAPIT

CAPVT XVII.

Homo improbus voluptatē carnis, quæ
 proprij corporis cōseruationi seruit, pa-
 tronam sibi suorumq; flagitiorū
 asciscit.

QVæ ad proprij corporis cō-
 seruationē faciunt, cibus &
 potus, ex plurimis, principē locū
 obtinent, de quib. proinde solis
 etiā in præsens agere visū est. Ci-
 bi & potus sumptio, quam recta
 ratio præscribit, in vitio nō po-
 nitur, sed bona, & laudabilis, &
 ad vitā sanitatemq; tuendā, per
 quā homini necessaria est; *Nemo* *Ad Eph.*
eum unquam, vt Paulus ait, car- *1.29.*
nem suam odio habuit, sed nutrit & fa-
uet eam. Dicitur etiā à sapiēte: Ini- *Eccli. 29.*
tum vitæ hominis aqua & panis, & *28.*
vestimentum, & domus protegēs tur-
pitudinem. Eorū verò vsus, cōtra
 rationis dictamē susceptus, ma-
 lus, vituperabilis & perniciosus est.

M. 2. Vtrum

Rom. 13. 14. Vtrumq; significat D. Paulus h
 verbis: *Carnis curam ne feceritis
 desiderijs*; priorib. enim vsum ne
 cessarium probat, posteriorib.
 excessum damnat, vt ait in hoc
 locū D. Chrysostomus; non nul
 la enim cura & providentia cor
 poris proprii habenda est, nō ta
 men ita, vt ipsius cupiditatib.
 seruiatur: quod egregiē explicat
 Gregorius Magnus, tractans illū
 locum Iob: *Clamōrē exactoris nō de
 dit, quā inquit, fieri in desiderio pro
 batur, in necessitate cōceduntur.* Iam
 impius (cui Apitius sanctorum
 suprem^o est) cū Philoxene grū
 collam desiderās, lautasq; cul
 nas sectās, ad mulsum, ad elabo
 ratas carnes, ad iura Apitij & Pa
 xami aspirat, murænas ex freto
 Siculo. Mandri anguillas, & quā
 in Melo sunt hœdos desiderat
 in vino commoratur, & calicib.
 epotandis studet. Verbo: bestiarum
 instar

*Lib. 30.
 mor. c. 14.
 c. 32. 7.*

*Prov. 23.
 30.*

instar vi
 & sangu
 lenta pi
 ligat in h
 soltomo
 naufragi
 asserit, ca
 ritualē det
 liat. Inte
 reddit o
 vt persp
 vitorū h
 scilicet le
 magnum
 tiā, mult
 sus circa
 ea, illa, h
 noso bu
 lutentur
 potentia
 sensus, vt
 petitem p
 tollit, corpe
 patri va?

instar viuit, sentit solam carnem
 & sanguinem, poculēta, & escu-
 lenta prætereaq; nihil. Sed intel-
 ligat in hac vita sua molli, Chry-
 sostomo auctore, multa inesse
 naufragia; animam enim, vt idem
 asserit, carnalem reddit, cibum ei spi-
 ritualē detrahit, & gratia diuina spo-
 liat. Intellectū cæcat, ingenium
 reddit obtusum & crassum, nihil
 vt perspicere possit. Voluntatē
 vitiorū hospitium facit, ineptæ
 scilicet lætitiæ, iuxta Gregorium
 magnum, scurrilitatis, immūdi-
 tiæ, multiloquij, hebetudinis sē-
 sus circa intelligentiam; sic vt in
 ea, illa, haud secus quàm in cœ-
 noso bufonū stagno densè vo-
 lutentur. Memoriā adimit Dei,
 potentiam executricē eneruat,
 sensus, vt D. Ambros. ait, rapit, ap-
 petitum prostermit, cibi condimentum
 tollit, corpus cōficit, cui enim vā? cuius
 patri vā? cui rixæ? cui foueæ? cui sine

Hom. 56.
in Mat.

Hom. 44.
in Ioan.

Lib. 31. mo
ral. c. 31.

Os. 13. 6.
De Cain
& Abel.
l. 1. c. 5.

M 3 causa

- caussa vulnera? cui suffosio oculorum
nonne his qui commorantur in vino
Provi. 23. & student calicibus epotandis? qui
30. arctatur? quis æstuat? in quem
Job. 20. 22. omnis doctor irruit? in eum qui
satiatus est; carni aduersus spiritum,
adeoq; Diabolo, arma prebet, eamq;
libidine accendit, cuius
Lib. 2. videlicet seminariū, vt D. Hieron.
con. lo- inquit, cor grauat, quemadmodū
nin. Dominus loquitur apud Lucam,
Lu. 21. 34. ventrem Deum facit, somnum aufert.
Phil. 3. 19. vt Ecclesiasticus habet, homi-
Eccl. 31. 11. nemq; non finit dormire. Vita
priuat; sic enim ait Ambrosius
loco citato: Plurimos gula occidit,
nullū frugalitas; innumeris vinum
cuerunt, nulli parsimonia: Pleriq;
ter epulas fudere animas, & mensa
proprio replevere sanguine. Mors est in
olla intemperantiæ: Sorbet, vt in-
quit D. August. vinū impius, & ab
illo absorbetur. Mortis terminus
Ad Rom. Regnum cælorū non est esca & petra,
14. 17. sed iustitia & pax, & gaudiū in spe

in sancto. Quis exitus? infernus,
 cum diuite epulone sine exitu.
 Itane? Audi impie D. Ambros.
 loco supra allegato: Audi, in quā
 quos Christus cælo excludat,
 inferno autem includat. Cum in-
 trauerit, inquit, paterfamilias, &
 clausit ostium, incipietis foris stare,
 & pulsare ostium dicentes: aperi nobis,
 & respondens dicit: Nescio vos unde
 estis, recedite à me operarij iniquitatis.
 Tunc incipietis dicere: manducauimus
 crum te, & bibimus, & in plateis
 vestris docuisti. Et dicet vobis: Nescio
 unde estis. Audistis quid de man-
 ducantibus dixerit? Malè scilicet
 & intemperanter māducantib.

CAPVT XVIII.

Voluptatem carnis, quæ aliorum corpo-
 rum propagationi seruit, facit pec-
 cator suam aduoca-
 tam.

NE illecebræ hæ carnis suos
 aliquando egrediantur ter-

M 4 mi-

minos, impius vel nullam, ve
 dubiam esse existimat medicina
 primū ob proclivē naturā
 hoc malum inclinationē, ob oc
 casionum deinde frequentē nu
 merum, ob eius item obiectō
 sensum vehementiorē, ob por
 tarum præterea patularum mali
 tudinem, per quas ad cor patet
 illarum transitus, tandē ob ani
 mæ excœcationem, in confide
 rationem, præcipationem, in
 constantiā, amorē propriū &c.
 Sed falsò & impiè omnino; eius
 enim mali & plurima, & effica
 cia, explorataq; sunt media & re
 media, præservatiua, curatiua &
 conseruatiua, quæ non incōmo
 dè, vt mea fert sententia, ad duo
 capita reuocari possunt, auxiliū
 scilicet diuinū, & cooperationē
 nostram. Illud, vt alia omnia, à
 Deo precibus obtineri debet.

Sup. 8. 21.

Scivi: ait Salomon, quoniam aliter

1100

non possem esse continens, nisi Deus det,
 & idcirco adij Dominū, & deprecatus
 sum illum, & dixi ex totis precor-
 dis meis &c. Idē factitavit D. Au- *Lib. 10.*
 gustinus, cum ardens totus per- *Confes. 25.*
 fectissimæ castitatis desideria, in
 hæc verba prorupit: Tota spes mea
 non nisi in magna valde misericordia
 tua: Da quod iubes, & iube quod vis:
 imperas nobis continentiam, per quam
 colligimur, & redigimur in unum, à
 quo in multa defluximus; minus e-
 nim te amat, qui tecum aliquid amat,
 quod propter te non amat. O amor, qui
 semper ardes, & nunq̄ extingueris;
 charitas Deus meus, accende me; con-
 tinentiā iubes, da quod iubes, & iube
 quod vis. Cooperatio nostra duo-
 bus cōtinetur, fuga & pugna. Ad
 fugam lubricitatis, ceu remediū
 certissimū hortatur Apostolus
 his verbis: Fugite fornicationem: de
 qua etiā Origenes sic loquitur: *Hom. 7.*
 Et tu ergo non illam solā persecutionem *in Gen.*

M 5 putes,

putes, quando furore gentiliū ad im-
molandū idolis cogeris: sed si forte vo-
luptas carnis illicitat, si tibi libidinis il-
ludat illecebra; hac, si virtutis es filius,
tanquā persecutionem maximā fugas.
Hostis, quod ego addo, ob fœdi-
tatem & turpitudinē tuam con-
gressu omnino indignus est. Imit-
tandi sunt Gedeonis milites, qui
receptui canentes suos fugarunt
aduersarios. & Tartari, qui fugi-
endo vincunt: De quibus illud:
*Qua specie Martis, venit victoria Par-
this,*

*Hac Venerem fugias, quam fuga se-
la fugat.*

Minus porro mali subest, si di-
catur: hoc loco pedem retulit;
quā hoc loco cæsus est: glo-
riofum est hoc vitiū fugere, fuga
fortitudo est, victoria est. Fugi-
enda verò ea omnia sunt, que vel
cogitationem turpitudinis inji-
cere possunt, fœminarum præci-
puè

puè fam
maledi
bera)
fortes
rum tur
etiam ca
qua cog
feruare
cessus i
prodit e
gulaq;
libido i
rarò, nò
& inert
ges; ete
Fertilis a
Nil nisi
Lectio
neruos
cōiuit
munda
dem ho
autē m
lū exit

puè familiaritas ac consortium;
 maledicti enim sunt montes (v-
 bera) Gelboë, vbi ceciderunt
 fortes Israel; aspectus deinde re-
 rum turpium; tactus itē propriæ
 etiam carnis. Onecessitatē durā,
 qua cogimur vitā fouere & con-
 seruare per mortis ministros; ex-
 cessus insuper in cibo & potu;
 prodit enim ex adipe iniquitas,
 gulaq; lignorum strues est, qua
 libido inflammatur: Luxuriat
 ratio, nō benè pasta caro. Ouum
 & inertia fœcunda malorum se-
 ges; etenim.

*Fertilis a seduo, si nō renouetur aratro,
 Nil nisi cum spinis gramē habebit ager.*
 Lectio librorum turpiū virtutis
 neruos euadens, loca inhonesta,
 cōiuiua, hilaritates, acroamata,
 mundana spectacula, cōfortiatā-
 dem hominū periculosa; Duob⁹
 autē maximè modis hoc pericu-
 lū existit, aut exēplo, aut verbis.

M 6 Vis

Vis exemplorum malorum magna est, sed maior verborum est; *1. cor. 15. 33.* *corrumpunt enim, vt D. Paulus ait, mores bonos colloquia praua; sæpeq; quô animū constantem oculi, & aliæ illecebræ pellicere non potuerunt, eū oratio impellit. Porro ita res ferre potest, vt nō satis sit ad victoriā fugere, nisi etiam ferias, id est, vt actionē aliquam virtutis exerceas, quod tum maximè faciendum, cū periculū est, ne animus dulcitudine illectus inclinēt, & assensum præbeat. Actio eiusmodi in eo primū cōsistit, vt portę animi bonis cogitationib. sanctisq; desiderijs occludatur, sublataq; voce clametur, procul, procul, occupat^o est diuersorij locus. Certè enim qui potestatē subeūdæ dom^o inimico facit, periclitatur ne plus damni quàm lucri reportet, eō quòd proditrix nostra caro*
 mox

mox se cum hoste cōiūgat. Itaq;
 non expectandū, dum ingressus
 opprimatur, sed ab ipso etiā pro-
 hibendus est ingressu. Deinde vt
 libri spiritales legantur, quod
 D. Augustinus cœlesti hac voce:
Tolle, lege, iussus est facere; cui ob-
 temperans in hæc verba incidit:
non incubilibus, & impudicitis, sed
induimini Dominum IESVM Chri-
stum, & carnis curam ne feceritis.
 Quæ lectio tantum potuit, vt
 statim in lachrymas solutus cō-
 stituerit omni relicta impurita-
 te, continentiam suam Deo con-
 secrare. Meditatio etiam pro-
 dest, non fœditatum & spurcitia-
 rum obiecti vitiosi, sed damno-
 rum & præmiorum, vel libidi-
 nis, vel castitatis. Ad libidinis
 etiam vim opprimendam valet
 confessionis, & sacrosanctæ Eu-
 charistiæ vsus; est enim frumen-
 tum electorum, & vinum germi-
 nans

minans virgines. Mortificatio
 tandem cum primis facit ad re-
 stinguenda Ætnæ incendia, eaq;
 tam interna, quam externa. Pri-
 or non accipit, vel acceptas co-
 gitationes turpes statim ex ani-
 mo rejicit. Posterior assumit ea
 omnia quæ corpus affligunt, ve-
 xant & spiritui subijciunt, cuius-
 modi sunt cilicia, disciplina, hu-
 mi cubationes, ieiunia, vigilia,
 positiones acerbæ, cibi insuaues,
 frigoris incommoda &c. Mediis
 his celerrimè utendū est, resistē-
 dumq; adeo primis insultib⁹ in-
 temperantiæ, ne in aridum fœnū
 carnis extrinsecum aliquod in-
 feratur incensū. Qui id perfo-
 cordiam facere negligit, hostiq;
 repente se non obicit, certū scit
 ar non futura sibi in hac pugna,
 q̄ ille ait, Salmacida spoliā si-
 ne sanguine & sudore. Nō habet
 igitur impius causam vllam cur
 huic

huic ille
 tribuat, p
 pam om
 illis eam
 mancipi
 hærescer
 core suo

Peccator

A Ca
 siffi

ad munc
 gravem
 suorum
 um exp
 no aut
 plurimi
 ant. M
 mero o
 verbis :
 neque ea
 diligit m

huic illecebri carnis peccata sua
tribuat, plures ve. o cur in se cul-
pam omnē illorum conferat; in
illis eam, quod ei, carnis, utpote
mancipio, ad turpes delicias ad-
herescere, & ut iumētum in ster-
core suo computrescere libeat.

CAPVT XIX.

*Peccator mundum suorum scelerum
patronum constituit.*

A Canē, hominis hoste infē-
sissimo, gradū impius facit
ad mundū, superiore non minus
graue & infestum, ab eoque
suorum flagitorum patrocini-
um expectat, grauissimā omni-
no authoritatis, quam omnes
plurimi scilicet facere debe-
ant. Magno omnino esse nu-
mero ostendit D. Ioannes his
verbis: *Nolite diligere mundum,* ^{1. Io. 2. 15.}
*neque ea quæ in mundo sunt; si quis
diligit mundum, non est charitas Patris*
huic

- Cap. 4.* in eo. Et D. Iacobus: *Adulteri ne scitis, quia amicitia huius mundi, inimica est Dei? qui eunque ergo voluerit amicus esse huius seculi, inimicus Dei constituitur.* Idem Ioannes eodemque loco hæc habet: *Omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est. & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ. Terna scilicet retia, ut ait Platus noster, quibus ille callidus animarum venator ita insectatur hominem, ut si vnum effugerit, incidat in alterum; tria telorum genera, quæ in genus humanum vibrat, tres machinæ, quibus tota Christianæ vitæ fundamenta quatit ac labefactat. Christus ipse apud Ioannem de eo sic loquitur: non pro mundo rogo, ut pote excommunicato. Eum etiam D. Ioannes dicit spiritum veritatis non posse accipere, nequam scilicet, ut eum Apostolus appellat; & juxta D. Ioannem,*

Lib. 1. de bono st. Rel. c. 6.

Jo. 17. 9.

Cap. 14. 17.

Gal. 1. 4.

1. & 19.

tum in maligno positum vitiis ni-
 mirum & corruptelis ita plenū,
 ita perditum, ita deprauatum, vt
 nulla in eo pars sana & integra
 existat. Eum *Satanae sedem etiam Apoc. 2.13.*
 vocat. Eundem Propheta sic de- *Os. 4. 2.*
 scribit: Non est veritas, & non est
 misericordia, & non est scientia Dei in
 terra; maledictum, & mendacium,
 & homicidium, & furtum, & adul-
 terium inundauerunt, & sanguis
 sanguinem tetigit. Quanti eum Or- *Ad Virg.*
 thodoxi patres fecerint, ex eo *deuotam.*
 rum verbis apparebit. Ambrosi-
 us: Quid vis discere à mundo? perdi-
 tionem, quam ipse sequitur? Castita-
 tem? hanc non habet; Christum? in
 illo non est; doctrinam? ignarus est;
 ieiunium? odit illud; verecundiam?
 ab se proiecit eam; sinceram mentem?
 duplucis est cordis. B. Augustinus: *Sabb. post.*
 In mundo plena sunt omnia periculis, *Dom. 50.*
 plena laqueis, incitant cupiditates, in- *Scr. 2.*
 fidiantur illecebra, blandiuntur lu-
 cra

tra, damna deterrent, amara sunt ob-
loquentium lingua, nec semper vera-
cia sunt ora laudantium. Inde scilicet
odium; hinc decipit mendax officium,
ut facilius sit vitare discordem, quam
declinare fallacem. Et: O munde im-
munde, qui homines illaqueare nos
desinis, quiescere non permittis, rapere
omnes appetis, occidere omnes quavis:
vae qui tibi credit, beatus qui tibi re-
fugit, sed beator, qui a te illæsus recedit.
O munde proditor, bona cuncta promit-
tis, sed cuncta malè profers, promittis
fidem, sed donas mortem, promittis gau-
dium, sed largiris mœrorem, promittis
quietem, sed ecce turbatio, promittis flo-
rem, sed citò vanescit, promittis stare,
sed citò recedis, &c. D. Bernardus:
In mundo inquit, periclitatur castitas
in delitijs, humilitas in diuitijs, pietas
in negotijs, veritas in multiloquio, ca-
ritas in seculo nequam: Fugite de
medio Babylonis, fugite, & saluate a
hoc munitas. Plenus est laqueis, vi D.

Anto.

Ser. 31. ad
frat. in
eremo.

De cōuer.
ad Cler.
4.39.

Antonius aliquando vidit, ob-
umbratis modò lucri, modò vo-
luptatis esca, modò alterius com-
modi, quoniam *omni ex parte vora-* *Hom. 19.*
gines, & foveæ, & pericula instant, ad pop-
vrait Chrylostom^o; processit quis-
piam in forū, vidit inimicum, exarsit
ex solo aspectu; vidit amicū honoratū,
invidit; vidit pauperē, contempsit; di-
vitem, & invidit; vidit quempiam in-
festantem, & indignatus est; vidit spe-
ciosam mulierem, & captus est, &c.
Claudio; miseris enim eius om-
nibus recensendis, tam grandi
volumine opus esset, quàm ipse
mundus existit. Præclarum igitur,
peccator, tibi patronū ascit-
isti: qualis ipse est; tale illius pa-
trociniū est, nullū scilicet, sicque
adhuc in luto fœcis miser inhæ-
res, & in dorso cancri subsistis.

CAPVT XX.

Homo sceleratus parentes suos sui de-
fensores facit.

Egi-

EGimus de irrito patrocini-
mundi, eorum scilicet, qui
cœlestium rerum cogitatione
abiecta, rebus præsentibus im-
mersi terræque infixi sunt, sequi-
tur ut in specie aliquorum impij
hominis defensorum patrocini-
um cuiusmodi sit, videamus.
Quod ad parentes pertinet, sic
impius argumentatur: parentes
præcipiunt mihi ut id faciam,
quod cum diuina voluntate pu-
gnat, id igitur mihi faciendum
est, eisque adeo obediendum.
Futilis est hæc consequentia; ac
cùm eam his Apostoli verbis
Eph. 6. 1. probat: *Filij obedite parentibus ve-*
stris, falsi crimen admittit; omit-
tit enim illud (in Domino) quo in-
dicat, & verò declarat filios de-
bere obedire parentibus, in Do-
mino scilicet, cùm eorum vo-
luntas conspirat cum diuina; se-
cus cùm ab ea discordat. Cùm pa-
ternum

tum enim ius in liberos, authore
 Plato nostro, nihil ut aliud quam
 participatio quadam eius auctoritatis,
 quae est in Deo, à quo, ut ait Paulus,
 est omnis paternitas, ex eo fit, ut vica-
 ria tantum & delegata potestate nita-
 tur. Quare si ita accidat, ut aliud De-
 us, aliud parentes præcipiant, ut in ca-
 su hoc nostro præcipiunt, cui dubium
 sit, quin tum cesset patria iurisdictio,
 quoniam eius voluntati repugnat, à
 quo ea accepta est? Idem enim est,
 ac si rex familiae suae, vel urbi
 quempiam suo nomine præfe-
 cerit, ac deinde aliquid præfectus
 ille imperet, rex autem contra-
 rium; qui enim illi pareat, hic in
 regem contumax, & periurus
 habeatur. Certum igitur fixum-
 que esse debet, illud omne, quod
 à Deo distrahit & auocat, à Dæ-
 mone proficisci, adeoque ab ho-
 mine nullo modo fieri debere;
 cuiusmodi est, peccatum admit-
 tere.

Lib. 3. de
 bono statu
 Relig. c. 34.
 Eph. 3

tere, quod parentes impiè face
Dent. 33. 9. iubent. Confirmatur & illud eo
 quod à Moysè dictum est: *Qui*
dixerit patri suo, & matri suæ: ne se-
vos; & fratribus suis, ignoro vos, & ne-
scierunt filios suos, hi custodierunt cle-
quium tuum, & pactum tuum, & seruam-
runt iudicia tua. Eo deinde, quod
 Dominus ipsemet dixit in hac
Matt. 10. verba: *Qui amat patrem aut matrem,*
37: *plusquam me, non est me dignus.* Quæ
Serm. 20. sic interpretatur S. Bernardus,
in Cant. ut plus propinquos diligere,
 quàm Christum, sit, propinquo-
 rum respectu, non implere, quæ
 Christus in carne manens, verbo,
 & exemplo docuit. Verbo, cum
Luc. 14. 26. dixit: *Si quis venit ad me, & non odit*
patrem suum, & matrem, & uxorem,
& filios, & fratres, & sorores, adhuc
autem & animam suam, non potest
meus esse discipulus. Exemplo;
 patris enim sui cœlestis, quàm
 parentum suorum carnalium.
 impe.

imperio magis paruit, cum illis
 domum redeuntibus, ipse in
 templo mansit, & dixit: oportet
 bat me in ijs, quæ Patris mei sunt, esse. *Luc. 2. 49.*
 Eius sententiæ sancti Patres ac-
 cedunt: S. Ambrosius sic scri- *Serm. 15.*
 bit: Amandi sunt parentes, sed ma-
 gis parentum author Deus. D. Au- *Lib. cor.*
 gustinus: manifestum est, inquit, *Adim. c. 6.*
 honorem parentum in gradu suo esse
 seruandum, contemnendos autem,
 si in diuino amore impedimento sint.
 D. Hieronymus: Honora patrem *Ep. 10. ad*
 tuum, sed si te à vero patre non separat. *Fur.*
 Et licet passò crine, & scissis vestibus, *Epist. ad*
 opera quibus te nutrierat, mater *Heliod.*
 ostendat, licet in limine pater iaceat,
 percalcatum perge patrem, siccis
 oculis ad vexillum crucis euola. Chry- *Hom. 48.*
 sostomus, Cum spiritalia impediunt
 parentes, ne cognoscendi quidem sunt.
 Climachus: Melius est contristare *Gradu. 3.*
 parentes, quàm Dominum IESVM;
 hic enim nos creauit & saluauit, illi
 saepe

sape suos amando perdiderunt. T
parum certè à parentibus, ut Dei res
Et nihil sit; pœnam ergò magnam me
retur, qui mortalem immortali, ten
bras luci, lutum cœlo præponit. Cad
igitur caussa impius, cadunt
parentes; ille, quia parentibus
contra Dei præceptum obedit
hi quia id ab illo, quasi jure suo,
impio tamen, exigunt.

CAPVT XXI.

Adoptat peccator Dominum, suorum
scelerum patronum.

Rationem huius non video
ego, videt verò peccator,
vtpote me oculatior. Quam
Dominus mihi præcipit, ut id fa-
ciam quod cum peccato con-
iunctum est. Quid tum? jubeat
licet, illi ne propterea obedi-
endum est? Obediendum est, in-
quit; Ita enim iubet D. Petrus,
cùm sic ait: *Subiecti estote omni hu-
manæ creaturæ propter Deum, sicut re-
gi quasi*

1. Pet. 2. 13.

quasi præcellenti, sine discibus tan-
 quam ab eo missis, ad vindictam ma-
 lfactorū, laudem verò bonorum, quia
 sic est voluntas Dei, &c. Ita præci-
 pit quoq; D. Paulus Omnis anima
 potestatibus sublimioribus subdita sit;
 quia est enim potestas, nisi à Deo, qua au-
 tem sunt, à Deo ordinata sunt. Itaq; qui
 resistit, Dei ordinationi resistit, qui autē
 resistit ipsi sibi damnationē aquirunt.
 Et alibi hortatur seruos ut obedi-
 ant dominis carnalibus, non modo ad
 oculum, id est, exteriori opere, sed
 et animo & libenter, ut ij, qui intel-
 ligant se Dei voluntatem face-
 re. Obediendam fateor, non
 tamen absolutē, & in omnibus
 omnino casibus, sed tunc tantū,
 cum quod illi præcipiunt, nō est
 contra præceptum diuinum, vel
 alicuius superioris præcellentio-
 ris, vel eiusmodi quoq; non est,
 quod excedat limites potestatis
 & authoritatis superioris in sub-
 ditum.

Rom. 13. 1.

Ad Eph. 6.

N ditum.

ditum. Ratio duorum priorum est; in iis enim solis ius habet superior imperandi, ergo & in iis solis quoque subditus tenetur ei parere, De secundo sic habet D. Augustinus *si quid iusserit curator, nunquid est ei obediendum, si contra proconsulem iubeat. Rursum, si quid proconsul iubeat, & aliud Imperator, nunquid dubitandum est, si aliquid Imperator, aliud Deus iubet, contempto illo obtemperandum est.*

*Ser. de Ver.
domini.*

*3. de benef.
c. 20.*

De tertio illud est Seneca: *Erroneum est si quis existimat servitutem in totum hominem descendere; pars enim melior est excepta, corpora obnoxia sunt & adscripta Dominis, mens est sui iuris.* Ad primum redeundo, cum Dominus præcipit id quod repugnat divinæ voluntati, contemptendus est, ut D. Augustinus ait in hæc verba: *Contemptus potestatem timendo potestatem, ut minatur carcerem, altera gehennam.*

*Refertur
in q. 3. per
multa c.*

Et si dica
am dyfcol
obediend
nō tamen
si talia im
gula D. P
ve Deo qua
scilicet sp
mino car
terno, cœ
Retrices
merunt, c
edicto, &
nistri à Sa
nō cruore
Deum ve
& rectè ac
lescentes
veneraren
paruerun
Ministri à
Christum
eam time
servarunt
Et

Et si dicat impius *obediendum est* I. Pet. 2. 18.
am dyfcolis præcipiente D. Petro;
 obediendum est illis, ceu impiis,
 non tamen in rebus impiis. Quod
 si talia imperent, standum est re- Act. 5. 29.
 gula D. Petri: *Oportet magis obedi-*
re Deo quam hominibus, Domino
 scilicet spiritus potius quã Do-
 mino carnis, supremo quã subal- Exo. 1. 17.
 terno, cœlesti quã terreno. Ob-
 strices Ægypti Deo magis pa- I. Reg. 22.
 ruerunt, quam Pharaonis impio
 edicto, & sapienter ac rectè. Mi-
 nistri à Saul instigati, vt Sacerdo-
 ni cruore manus suas polluerêt,
 Deum veriti, ei non acquieverunt,
 & rectè ac sapienter. Trini ado-
 lescentes Hebræi iussi vt statuam
 venerarentur contra Deum, non Dan. 1.
 paruerunt, & rectè ac sapienter.
 Ministri à Pharisæis missi, vt in
 Christum manus extenderent,
 eam timentes, manus innoxias
 seruarunt, & rectè ac sapienter.

N 2. Miles

2. Reg. 21.

Miles precibus multis à Sa-
rogatus, seminecem eum pe-
mit, & iustas huius sui impij
cti pœnas dedit. Non habet ergo
homo improbus quo se à culpa
eximat, licet, quæ malè facit,
Domino jussus faciat; *criminosus enim, ut Iureconsultus ait, criminosorum compensatur.* At malè militaverit, subijcit impius, si mandatum Domini non exhausero? *Est tamen sanus ne es? peius tibi erit si imperata feceris mala; excidens enim Dei gratia & gloria.*

CAPVT XXII.

Culpa in socios malos derivat.

MAlè: cur eos ille non fugi-
vit in sacris litteris facere
iubetur? Populo Israel, & in eo
impio præcipitur, ut à noxia
miliaritate Amorrhæorum, &
se subtrahat. *Recedite, ait Moyses*

*Exo. 34. 12.
Num. 16.
26.*

à tabernaculis hominū impiorum, &
 nolite tangere, quæ ad eos pertinent, ne
 involuamini peccatis eorum. Si is, qui
 frater nominatur inter vos, est forni-
 cator, aut auarus &c. cum huiusmodi,
 ait D. Paulus, nec cibū sumite. Et: No- 1. Cor. 5. 11.
 lite iugū ducere cum infidelibus; quæ 2. Cor. 6. 14
 enim participatio iustitiæ cum iniqui-
 tate, aut quæ societas luci ad tenebras.
 Et: Rogamus vos fratres ut subtraha- 2. Thes. 3. 5.
 tis vos ab omni fratre ambulante in-
 ordinatè. Causam porrò huius fu-
 gæ, eadem litteræ diuinæ assi-
 gnant; ea est, ne in laqueos socio-
 rum incidamus, simileq; eorū
 efficiamur. Cum intraueritis in terrā Num. 33.
 Chanaan, disperdite, ait Dominus, 12.
 tactus habitatores terræ, ne eorū socie-
 tas sit vobis in ruinā. Ei tam salutari
 præcepto non paruerunt, & gen-
 tes, ut inquit Propheta regius, nō ps. 105. 35.
 disperdiderunt; unde didicerunt opera
 eorum, & seruerunt sculptilibus eorū,
 & factum est illis in scandalū, & im-
 mola-

Gen. 6. 2.

molauerunt filios, & filias suas daem-
nis. Filij Seth, filij Dei dicti, quia con-
iugia inierunt cum filiabus impij

3. Reg. 13

24.

Propheta à Deo in Samariã missus
in itinere à leone interfectus fu-
it, quia cum falso Propheta, con-

Eccli. 3. 1.

Eccli. 13. 1.

tra præceptum Dei, cibum sump-
sit. Et sapiens: *Qui communicauerit
superbo, induet superbiam. Et: qui in-*

Prou. 13. 20

6. 22. 24.

*tigerit picem, inquinabitur ab ea. Et:
qui iungit se fornicarijs, erit nequam.*
Et: *Discede ab iniquo, & desin-*
ent à te mala. Et: Amicus stultorum se-
mibus efficietur. Et: noli esse ami-
cus homini iracundo, neque ambu-
les cum viro furioso, ne forte discas
femitas eius, & sumas scandalum
anima tue. Miraculi loco habe-
tur inter sceleratos Iobum iustum
fuisse, in Ninive Thobriã, Hester
in Iusan, Danielem in Babylonia,
Iosephum in Ægypto, Iacob in
Mesopotamia, Isaac inter Gera-
ras, Dauidem in terra Philistæo-

rum. Rerum natura, ait D. Chryso- *Sup. Matt.*
 stomus, sic comparata est, ut quoties
 bonus malo coniungitur, non ex bono
 melius melioretur, sed ex malo bonus
 contaminetur; diuersitas enim rerum
 nunquam potest habere cōcordiam, &
 multos sollicitat societas nefanda. Hi-
 dorius: Ante ignem consistens, eti- *Lib. 2. sol.*
 am si ferreus sis, aliquando dissolueris,
 proximus periculo diu tutus non erit:
 per assiduitatem citò peccat ho-
 mo, sæpe familiaritas implica-
 uit, sæpe occasionem dedit, sæpe
 quod voluntas non potuit, assi-
 duitas superauit. Sed & Philo-
 sophos ex cæca illa antiquitate
 audiamus, qui cū solo naturæ lu-
 mine tam tenui id ipsum cogno-
 uerunt. Anisthenes: Quod lolium no-
 tet tritico, hoc socius malus bono. Phi-
 lemō: Cū viro improbo iter ne facias.
 Solō: Cū malis commercium nō habeto.
 Epictet^{us}: inquinatur, qui cū inquina-
 to agit. Socrates: malorū cōsuetudinē

N 4 fugito

fugito. Æschylus : viri improbi
 mitatum semper fuge ; sicut eni
 dens malus vicinum malè af
 cit , pomum corruptum vicin
 num viciat ; ovis scabiosa ali
 scabiem affricat ; speculum cir
 cumstantium flatu inficitur ; in
 malorum consortio boni in vi
 tia labuntur. Tutum non est ha
 bitare agnū cum lupo. Pecunia
 coram fure non est periculo ve
 cua. Id animaduertens Psalmo
 graphus, non sedit cū concilio vanitate
 nis, & cū iniqua gerentibus non intravit,
 cum superbo oculo, & insatiabili
 corde non edit. Idem cōsiderantes
 Dei sancti, noxias familiaritates
 dulcicolaq; consortia fugerunt.
 Beatus omnino vir, ait David, qui
 non abiit in consilio impiorū, & in
 peccatorum non stetit. Quid ad hæc
 impius? socij mali meam expo
 tunt amicitiam : amicus illis
 sed ad aram. Me, sequi nolentem
 irri-

Pf. 25. 4.

Pf. 100. 3.

Pf. 1. 3.

irriden
 vel dep
 mia Pre
 & oculi
 am cog
 te boni
 et usq; e
 sustiner
 lubrica
 cere, ad
 es vir, b
 colores
 consor
 sunt, &
 exemp
 quid di
 C
 In collo
 M
 vt D. P
 res. In
 locu ce

irident? irrideat: irride tu illos,
 vel deplora magis, & cum Hiere-
 mia Propheta *pete aqua capiti tuo,*
& oculis fons lacrymaru. Solitari-
 am cogar vita vivere? coniunge
 te bonis, & sanctis, & bonus san-
 ctusq; eris, vacillantes enim hi
 sustinere solent, lapsantes in via
 lubrica erigere, aberrantes, redu-
 cere, ad bona vrgere, &c. Bonus
 es vir, bonis te iungito: aues co-
 colores simul volant. Et quando
 consortia malorum periculosa
 sunt, & propter verba, & propter
 exempla, de illis separatim ali-
 quid dicendum est.

CAPVT XXIII.

*In colloquia prava culpam confert
 homo scelestus.*

Mgnas solent edere strages
 colloquia prava, bonosq;
 ut D. Paulus ait, corrumpere mo- 1. Cor. 15. 33
 res. In ijs turpiloquium, principē
 locū tenet, cum aperta, quod ai-

N s unt,

unt, galea, abiectioq; omni pudore, flagitiosissimè nonnulli eo fine loquuntur, ad omnè vt turpitudinem alios impellant. Eius generis hoc est apud sapientem.

Venite fruamur bonis quæ sunt, & nullum pratū sit, quod non pertranseat luxuria nostra, &c. Nugamēta deinde, fabulæ, vanitatis, & stultia, vt loquitur Apostolus, *ac sine disciplina quæstiones, cum tēporis iactura coniunctæ, adulationes, ad vanam gloriam captandam accommodatæ, detractiones in impatiētia animū deiicientes, æstimationes & pretia rerū, quib⁹ virtus despicitur, vitiū honoratur, vindicta de inimicis suadetur, cōsilia mala, hortationes impiæ, venenatæ persuasiones, irrisiones falsæ, graues contemptus, laudes fallaces, & sexcenta alia de genere eodē, quibus multi miserè ac scædè ab incæpto perfectionis cursu, vir-*

Cap. 2. 6.

2. ad Tim.
2. 23.

tutum
adiūgi
pis exc
cui & v
diu & p
Corrup
tor, ce
tribuit
dia & re
ti vellet
Eavs⁹ e
tia verb
fugiens,
remou
dine, ac
nim iux
in illo pe
am mal
non sede
pis & f
fligitur
Audi A
mus fug
gere a f

tu

tutumq; studio reuocantur. His
 adiūgi possunt libri tartareis ty-
 pis excusi, tum hæretici, tum las-
 ciui & vani, quib⁹ cum lectores
 diu & pernitiōsè colloquuntur.
 Corruptelis huiusmodi, pecca-
 tor, ceu caussis suorū flagitiorū
 tribuit; sed malè; habet enī me-
 dia & remedia opportuna, si eis v-
 ti vellet. In illis optimū est fuga.
 Ea vs⁹ est Psaltes regius, vt sequē-
 tia verba demōstrant: *Ecce elogau* *Ps. 54. 3.*
fugiens, & mansi in solitudine, id est,
remoui me ab hominū cōsuetu-
dine, adeoq; à ventura ira; qui e- *c. 3. 27.*
nim iuxta Ecclesiast. amat periculū. *Ps. 25. 5.*
in illo peribit. Odiui, ait idem, Ecclesi-
am malignantium, & cum impijs
non sedebo. Non est hæc fuga tur-
pis & fœda, qua cum vitis con-
fligitur, ipsum fugere vincere est.
 Audi Ambrosium: *Non erubescā* *Cap. 4. de*
mus fugere; gloriosa enim est fuga, fu- *fug. fac.*
gere à facie peccati: probroium est

inter insidias perpetuò de morte
 eterna periclitari, si sapit homo
 si vero se amore amat, se hosti
 subtrahat, salutē & incolumitatē
 rueatur. Deus eius portio sit, lo-
 eius se abneget, si Deo seruire ge-
 stit. Si fugere non detur, medijs
 alijs opus erit, clamandum cum

ps. 11. 1. Dauidē: *Saluum me fac Deus, quoniam*
nuam defecit sanctus, quoniam dimit-
tae sunt veritates a filijs hominum,
vana locuti sunt unusquisque ad
proximum suum. Consilium de-
inde sapientis sequendum erit,

ps. 11. 10. quod his verbis continetur. *Fi-*
li mi si te lactauerint, ne aquiescas eis.
Si dixerint: veni nobiscum, insidie-
mur sanguini, abscondamus tendicu-
las contra insontem frustra, deglutia-
mus eum sicut infernus viventem, &
integrum quasi descendentē in lacum.
Omne pretiosam substantiā reperiemus,
implebimus domos nostras spolijs. Sorde-
scite nobiscum, marsupium unum sit omnium
nostrum.

nostrum. Fili mi ne ambules cum eis,
 prohibe pedem tuum à semitis eorum;
 pedes enim illorum ad malum currunt,
 & festinant ut effundant sanguinem.
 Considerandum & illud Pro-
 pheta: *Ve qui dicitis bonum ma-* *Es. 5. 20.*
lum, & malum bonum, ponentes te-
nebras lucem, & lucem tenebras.
 Et illud: *Mihi pro minimo est ut à* *1. Cor. 4. 3.*
vobis iudicet, aut ab humano die, qui
autem me iudicat, Dominus est. Di-
 cendum quoque cum Paulo: *O* *Act. 23. 10.*
plene omni fallacia & nequitia, fili
Diaboli, non desinis subvertere vias
Domini bonas? Solet te illud,
 quod impij olim dicent: *Ergo er-* *Sap. 5. 6.*
rauimus à via veritatis, & iustitia
lumen nobis non luxit &c. Veniet
 tempus, cum impium iusti ride-
 bunt & dicent: *Ecce homo, qui non* *ps. 51. 9.*
posuit Deum adiutorem suum, & ipse
confundetur, iuxta illud: Induan-
tur qui detrahunt mihi pudore, &
periantur sicut diploide confusione

ps. 108. 29. sua. Impij verò dicent de iustis
 ecce quomodo cõputati sunt inter filios
 Dei, & inter sanctos fors illorũ est. Si
 te, peccator quis ad flagitiũ ver-
 bis inuitauerit, cũ D. Agnete dic
 discede à me pabulum mortis, fomes
 peccati: vel cum Iob: *consilium im-*
piorum longè sit à me.

81.16.

CAPVT XXIV.

Exempla mala non obstant, quò mi-
nus impius peccata vitare
possit.

Magna fateor vis est & pote-
 ritas in malis exemplis alios
 ad peccatum impellendi; qui-
 nim peccãtes vident, duplici er-
 rore implicãtur primũ namq;
 cernunt quod impossibile factũ
 ipsi putabant, ab alijs, & summa
 quidẽ facilitate voluptateq; fie-
 ri; vnde & ipsi ad idẽ faciendum
 animos sumũt. *quis enim, v. Cal-*
siodorus ait, vereatur scelus, cuius
in suggestu gremij complicem videt.
 De.

Lib. 1. nar.
ep. 4.

Deinde
 dent, pe
 forme io
 alligēt, c
 vel sciē
 tecellun
 quoq; a
 plurima
 iudæi A
 vixeran
 & sacrifi
 Saul gla
 per eũ;
 vidisset
 suum in
 Herode
 indutu
 lius ex
 audiuit
 suã fact
 & finge
 puduit
 ronis g
 relis ba

Deinde sibi, falso licet, persuadent, peccatū minus graue & deforme ideo esse, quod multi se eo alligēt, & ij quoq; q̄ vel genere, vel sciētia, vel dignitate alijs antecellunt; id quod illis peccandi quoq; ansam præbet. Exempla plurimaverū id esse demonstrāt. Iudæi Ægyptiorū, quibus cum vixerant, exitiali exemplo ritus & sacrificia imitati sunt. Arripuit *1. Reg. 16.*

Saul gladium suum, & irruit super eū; quod cum eius armiger vidisset, & ipse super gladium suum irruens se miserè confecit. Herodes Dominum veste alba indutum illūsit, illūsit & eum illius exercitus. *Lib. 2. Cōf. c. 3.* D. Augustinus audiuit coætaneos suos flagitia sua iactantes, ad eadem faciēda & fingēda quoq; inductus fuit, puduitq; minoris dedecoris. Platonis gibbum auditores, Aristotelis balbutiem discipuli, Alexandri

xandri M. capitis depressionem
 aulici imitati sunt. Verū acrior
 est exemplorū bonorum stimu-
 lus ad bonum incitandi; axioma
 siquidem Theologorum est, bo-
 num malo potētius esse, vt Deus
 cacodæmone vires infinitis par-
 tibus maiores habet. Christus
 Dominus, vt vel hoc exemplo
 rem hanc demōstremus, *in carne,*
 quemadmodum D. Petrus, lo-
 quitur, *passus est,* & in finitū eadē
 cogitatione se armarūt, hoc est,
 sanguinē & vitam pro illo pro-
 fuderunt. Et quid mirum si has
 vires habent regia exempla alla-
 ta, vt in turpem sceleratamque
 mortem peliant animum, quid
 virium par est mortem habere
 Christi, ad impellendum ani-
 mam, æmulatione decoris, &
 charitate summi regis Christi,
 non in sceleratā, sed pretiosam
 sanctamq; necem, nō proprijs,
 sed

1. Pet. 4. 1.

sed alio
 manib
 labatu
 as; cru
 denter
 ba fun
 menta,
 peravit
 ni sui,
 sed por
 tropha
 galibu
 est, vt
 Deum p
 rio vit
 toris r
 Citati
 viuen
 postora
 quorum
 nis im
 imbec
 vt hos
 volo fa

H. 10. 10.

sed alienis persecutorū illatam
 manibus propter iustitiā? Emu-
 labatur suum magistrum Andre-
 as; crucē enim & libenter, & ar-
 denter subiit, & ad tormenta (ver-
 ba sunt D. Bernardi) sicut ad orna-
 menta, ad pœnas sicut ad delicias pro-
 perauit. D. Paulus stigmata Domi-
 ni sui, in corpore suo non habebat,
 sed portabat, tanquam aliquis de
 trophæis glorians, signisque re-
 galibus. Et meritò; magna enim
 est, vt Ecclesiasticus ait, gloria cap. 23 38.
 Deum sequi. Cæteris, qui marty-
 rio vitam non finiuerunt, serua-
 toris nostri vita, virtutis & san-
 ctitatis plena, norma & forma
 viuendi fuit, & est. Horum præ-
 positorum sis memor, peccator, &
 quorum intueris exitum, conuersati-
 onis imitare fidem, vt & opera. At
 imbecillior sum, inquit, quàm
 vt hos imitari possim, malū quod
 uolo facio, bonū quod uolo, non operor; 7. 19.

Serm. de
 trip. bon.
 genere.
 Gal. 6.

Ad Rom.

Imbe-

Imbecilles & sancti fuerunt, eadem scilicet carne circumdati, iisdem pelibus induti, similibus hostibus circumdati, & tamē divina ope fulti, virtutis iter sic ingressi sunt, vt ad eximiam vitæ sanctitatem peruenierint, & post gloriosam mortē, viua posteris exempla reliquerint. *Ex cor. comparatione*, vt ait Gregorius M. *facere presumes, quod ex tua imbecillitate formidas.* Recurre ad Christū, vrbs est fortitudinis Sion, murus & antemurale. Sequere ouis pastore, discipulus magistrum, seruus Dominum, viator viam, mendax veritatem, mors vitam, viæ erit dux, verus laboris socius, & præmium. Cesset omnis excusatio errorum? Auferantur peccādisceda solatia. Nihil omnino agimus, qui nos per multitudinis exempla defendimus; & ad consolationem nostrā, aliena

sape

38. mor.

c. 7.

sape nu
nobis di
sequi.miser, qu
dum. Ita

C

Homo im
habet

E As e
rō e
eum sal
id Deus
mines f
sit sculp
combu
auri asp
eas etiā
reus pro
Vir siue n
sanctifico

saepe numerantes vitia, deesse nobis dicimus, quos debeamus sequi. *Ad illius exemplum mittimus, quem omnes fatemur imitandum.* Ita D. Hieronymus.

Ad Calano.

CAPVT XXV.

Homo improbus satis defensionis non habet, si afferat multas esse peccandi occasiones.

EAs enim fugere potest, & verò etiã debet, si aliqua tamẽ eum salutis suæ cura tangat; Ad id Deus siquidẽ in S. litteris homines sæpius hortatur. Hinc ius-
Dent. 7. 8.
sit sculptilia, ex auro etiã facta, comburi, ne occasionem scilicet auri aspectus alicui p̄beret. Inter
Num. 6. 3.
has etiã leges, quæ ab illo Nazareus propositæ sunt, hæc vna fuit:
Vir siue mulier cum fecerit votum, ut sanctificetur, & se voluerint Domino

607.

consecrare, à vino, & omni eo, quod
inebriare poterit, abstinebunt: Et il-
lico subditur: *Vvas recentes siccasque*
non comedent cunctis diebus, quibus
ex voto Domino consecrantur: quicquid
quid ex vinea esse potest, ab vva passis
vsque ad acinum non comedent, ne
scilicet incitamentum haberent

Gen. 21. 10. vinum bibendi. Mandatum ac-
cepit Abraham de pellenda do-
mo ancilla, cum filio eius, quan-
quã ipsa solaculpabilis foret, nec
infans vllatenus materni delicti
consors esset; voluit nimirum
Deus his verbis manifestè innu-
ere, pellendum malum vnâ cum
occasione, alterutro siquidem
domi subsistente, alterum citis-

Ex. 12. 15. simè reuocari poterat. Nolu-
etiam Hebræi vt fermento vte-
rentur tempore paschali, ansam
vt omnem peccandi præriperet.

1. Re. 7. 3. Samuel etiam cum populum ad
pœnitentiam agendam cohor-
taretur,

taretur, non voluit vt ad terram
 illi tantum se abijcerent, lachry-
 mas solas cierent &c. Sed vt &
 idola quoq; frangerent & com-
 minuerent. Eduxerunt Angeli *Gen. 19. 17.*
 Loth ex Sodomorum ciuitate,
 eductumq; sic allocuti sunt: *sal-*
ua animam tuam, noli respicere post
tergum, nec stes in omni circa regione,
 hoc est, occasione. Sufficere de-
 buerat Deo prohibuisse Hebra-
 orum genti sub poena mortis, ne *Exo. 19. 24.*
 ad montem accederent, nihilo-
 minus vt omnem eis praclude-
 ret occasionem, conclusit eos
 vallo, aggeribus, muris fortissi-
 mis. Miraculum est, ait, D. Hiero-
 nymus, *in occasionibus non cadere,*
cum homo ad casum pronus sit. Et D.
 Bernardus: *O homo vis in periculo*
(occasionum) esse securus, time se-
curitatem; vis à Damone liberari, ti-
me & Angelos de caelo cadentes. S. *In 751.*
 Basilius: *Primus ad sanctitatem gra-*
des

dus est, tollere occasiones peccati. Verum
 illud: *Occasio facit furem*. Fuge er-
 go, peccator, occasiones pecca-
 ti; iuxta serpentes diu nō eris il-
 latus, coram igne si ferreus etiā
 sis dissolueris. In silice latet ignis,
 percussionibus elicitur. Dicit
 peccator: *Fugā mihi opus nō est,*
eas non timeo. Occasio non est
 ipsum mali corpus? eius tamē est
 umbra, quæ cū cernitur, cor-
 pus longē abesse nō potest. Non
 est ipsum animæ internum pec-
 catum? externum tamen est, ut
 hominem expugnet, obsidione
 cingens, non est mors ipsa? via
 tamen ad ipsam est, non est fur?
 foris tamen omnia explorans
 furunculus. *Qui confidit in corde*
suo, (occasiones mali scilicet nō
declinando) stultus est, sapiēs verō,
imo beatus, qui semper est pauidus.
 Si obijciat eas se perpetuō vita-
 re non posse; in medio nationis,
 præ

os. 7. 1.

prauæ vitam agere, adeoque si
 peccet sibi id. tribuendum non
 esse, frustra est. aduersus eas se
 muniat, ad preces sabinde recur-
 rat, ieiunijs & alijs corporis as-
 peritatibus se armet, bonas, ad
 benè agendum, occasiones, quæ
 nusquã defunt, sedulo quærat,
 omnia denique faciat, ne Deum
 offendat; si id cõsiliu spernat,
 suã culpã in peccatum labetur,
 omnique adeo excusatione de-
 stituetur.

CAPVT XXVI.

*In res huius mundi culpam homo
 sceleratus deriuat.*

QVOD illæ scilicet sint pecca- *Sap. 14. 15.*
 orum illecebræ, in odiu Dei
 facta, intentione animabus hominũ,
 in muscipulã pedib. insipientiu. Sed
 in iannis, vt dici solet, aberrat
 peccator; in reb. enim creatis nõ est,
 vt sapiens inquit, medicamentum *Sap. 1. 14.*

EX.

ex terminij, hoc est, res create non sunt per se causa peccati, adeoque exterminij à cœlo; quin facta sunt primùm à Deo, vt ille à nobis cognoscantur; à magnitudine

Sap. 13. 5. bis cognoscantur; à magnitudine

Rom. 1. 20. enim speciei, vt habet sapiens, creatura, poterit cognoscibiliter creator hominum videri; invisibilia etiam ipsius (Dei) à creatura mundi, per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque eius virtus & diuinitas. Inuisibilis quidē Deus est, sed in creaturis se quodammodo visibilem præbet. Vnde & redarguitur mundus quasi ingratus & insensatus, quia eum (Deum) nō cognouit, factorem videlicet mundi. Apostolus etiam dicit Deum cōdidisse creaturas, vt diuitias bonitatis suæ ostenderet. Hinc Nazianzenus, mundum Dei præconē meritō vocat. Idem docuit regius vates: Non sunt, ait, loquela, neque sermones, quorum non

Io. 1. 10.

Rom. 2. 4.

Orat. in

no. Dom.

1. 13. 4.

audiat

audiantur voces eorū, hoc est, non
 sunt linguæ ullæ in orbe terra-
 rum, quarum voces & præconia,
 non audiuntur in ipsis cælis; om-
 nium enim linguarum præcones
 sunt, Deiq; gloriã omnibus ho-
 minibus enarrant. Quod si mi-
 rum ordinẽ, qui vel in corpore
 humano cernitur, attēderis, Deū
 eius authorem cognosces. Hinc
 dicitur: *Mirabilis facta est scientia* ps. 138. 6.
tua ex me. Neq; verò solūm Deus
 ex creaturis esse cognoscitur, sed
 quod altissimus etiam sit, perfe-
 ctissimus, bonorumq; omnium
 fons vberim^o clarè perspicitur.
 Per creaturas etiã excitatur ho-
 mo ad Dei amorem; quomodo
 enim eum homo non amabit,
 quẽ infinitè bonū esse cognoscit.
 Incitāt præterea hominẽ creatu-
 ræ ad honorẽ Deo debitum im-
 pendendum, quando quidem id
 sua ratione ipsæ faciunt, & vt fa-
 ciant

○

ciant

- ciant monentur quoq; à pueris
 in fornace. Ad mundi etiam cō-
 temptum, quandoquidem cœli
 & terra transibunt; ad Dei item
 conjunctionem; diuitijs enim
 mercamur cœlum, facimusq; nobis
 amicos de manu iniquitatis.
- Lu. 16. 6.* Honores monent, vt attendamus,
 ne iumentis insipientibus comparari,
 similesque illis effici possimus.
- Ps. 48. 21.* potentia docet, potentes potenter
 tormēta passuros; nobilitas virtutū
 occasio est, indicatq; nos non ex
 sanguinibus sed ex Deo natos esse; bo-
 na corporis excitant nos, vt glori-
 ficemus & portemus Deum in corpore
 nostris; omnem item carnem firmum
 esse. Eius sanitas docet animam infirmā
 esse nō debere; vt neq; pulchritudo illius,
 animæ deformitas: Amici & cōsanguinei
 monent, vt præ illis Deus instar
 omnium sit; successus omnium rerum
 felix, inuitat vt dicamus:

camus: b
 nus eius;
 finem o
 actionur
 torum n
 plificetur
 eò dirigū
 fira vna
 tutis an
 Deus, qu
 esse docet,
 dum. Sua
 ex hosti
 diligamur
 qui oder
 mæ inte
 cium ex
 ducemus,
 fernus;
 ingredia
 ipsa ing
 egrediar
 sunt, vt
 do creat

camus: beatus populus, cuius Domini
nisi eius; vniuersa dona ad eum
finem ordinant, vt bonarum
actionum negotiatione, meri-
torum nostrorū thesaurus am-
plificetur; vita & mors Christi
eò diriguntur, vt peccatis mortui ui-
uamur; aduersa etiam vir-
tutis ansæ sunt, ac cū occidit
Deus, querendum nihilominus illum
esse docet, & diluculo ad eum venien-
dum. Sua etiã utilitas capi potest
ex hostibus & inimicis, eos vt
diligamus, & pro ijs oremus
qui oderunt nos; mors, vt ani-
mæ interitum fugiamus; iudi-
cium extremum, vt nos ipsos iu-
dicemus, ne aliquando iudicemur; in-
fernus; eum vt meditatione
ingrediamur, ne aliquando re-
ipsa ingrediamur, & nunquam
egrediamur. Quæ omnia si vera
sunt, vti verissima sunt, quomo-
do creaturæ causa peccati esse

O 2. pos.

possunt? possunt, inquit peccator, quia bonæ admodum sunt sed melior Deus, gloriam afferunt? Deus ipsa gloria est, auxiliū præbent? *Deus adiutor in oportunitatibus est, multa præstant.* Deus omnipotēs est. delicias afferunt? *delectationes in dextera Dei sunt, usque in finem.* ad honores euehunt? *Deus glorificantes se glorificat.* Voluptatem afferunt? *terrente voluptatis potat Deus.* Plena gaudij sunt? *Deus dabit ut gaudium intremus.* Satiant? *satiabit te Deus, cum apparuerit gloria eius.* *At miscipula sunt? sunt, sed insipientium.* Tu si eorum numero eximi vis, ama illas, sed in illis amplius Deum, & non capieris.

CAPVT XXVII.

Peccator, ut se excuset, Diabolum, seu authorem scelerum, accusat.

Ad

AD excusationum tandē fun-
 dum venit homo nefarius,
 fœcesq; adeo propinat, quas sub
 finem huius libri exhauriemus
 quoque; sic fiet, vt in nihilū re-
 ductus, fateri cogatur nullum al-
 liū à se, peccati propriè & per se
 authore esse, quatenus in agen-
 do à regula debitæ rectitudinis
 deficit. Est Dæmon quidē pecca-
 ti suo modo caussa; eius enim in-
 uidiâ mors intravit in orbē terrarum,
 vt & peccatum ipsum, quemad-
 modū D. Paulus affirmat; *Et cir- Rom. 5. 2*
cumit etiam nū quærens quem deuoret I. Pet. 5. 8.
 sed per accidēs tamē solūm, idq;
 tribus modis, vel quia ei homini
 proponit, quæ eum ad peccandū
 pelliciunt; vel quia imagines &
 similitudines rerum absentium
 quoq; intra imaginandi vim po-
 sitas cōmouet; vel quia in huma-
 no corpore spiritus & humores,
 adeoq; imaginationem, & sen-
 tiendi

tiendi appetitum, ad varios mo-
 tus concitat, quibus homo ad
 suscipienda peccata inclinatur,
 Nō item per se peccati causa est
 & propriè, peccatorq; adeo cul-
 pam in eum per se, verè & pro-
 priè conferre non potest; potest
 erim, & verò etiam debet eius
 conatibus resistere, & pecca-
 tum effugere. Sed hostis tarta-
 reus, & gigas flammium natura,
 ira, odio, potentia, ex-
 ercitate bellica, experien-
 tià, versutia, fraude, malitia,
 militum numero, armorum
 vi, pugnae loco, strage multa
 data potentissimus est, quomo-
 do poterò ego imbecillus &
 imbellis homuncio cum tanto
 bellatore bella bellare? non po-
 terò. Ante lucem surgis pecca-
 tor, & in tenebris ambulas, po-
 tes cum eo in arenam descende-
 re, & verò super eum, ceu *aspi-*
dem

2f. 90. 13.

dem & basiliscum ambulare, leonem
 in super ac draconem conculcare, non
 tu tamen solus, sed à Deo adiu-
 tus, qui præsto semper adest.
 Id potuerunt alij, Job vlceri-
 bus licet pessimis à Dæmone
 percussus, gregibus, & filijs
 orbatus, ab vxore falsè vexa-
 tus, varijsq; alijs calamitatibus
 pressus, erectus tamen stetit.
 Tobias cœcitate licet percus-
 sus, Deo tamen benedicere (ma-
 ledicere) noluit. Alij, vt breuis-
 sim, in fractis animis, tela illius
 perfrugerunt, mortiferosq; ten-
 tationū ictus Deo adiutore, re-
 pulerūt. Non est ergo, peccator,
 quod desperes. Et Deus tibi ad-
 erit, & tunc cū Paulo dices: *Om-
 nia possum in eo, qui me cōfortat Chri- phil. 4. 13.*
stus, & non dices tantum, sed et
cum Dauide murū perrumpes De- ps. 17. 30.
mone profligato. Ex dictis ha-
ctenus planū est, nihil omnino

O 4 aliud

aliud ab homine, peccati per
causam esse, eumque adeo per
peram vt se quoq; modo defen
dat, facere, quod in alium cul
pam detorqueat; *arguit eum mo
litia sua, & auersio sua increpat eum,*
vt Propheta ait. Colophonem
huic libro tertio, quod ad Da
monem pertinet, addat D. Gre
gorius Nazianzenus:

*Hier. 2.**Lsb. spir.
sent.*

*Hostem, inquit, quid accusamus vsque
perditum?*

Et moribus promittimus licentiam?

*Te criminare prorsus ipsum, aut ma
ximè,*

*Nos ignem habemus, spiritus flame
mam ciet.*

CAPVT XXVIII.

*Quid causa sit cur homo impro
bus peccet?*

AD peccandum, impium mo
uent cisternæ, eaq; dissipa
ta, quæ continere aquas non

ti per se valent. Id indicat Propheta his *Hier. 2. 12.*
leo per verbis: *Obstupescite cæli super hoc,*
defen- & *portæ eius desolamini vehemen-*
um cul- ter, dicit Dominus: *Duo enim mala*
eum ma- *fecit populus meus, me dereliquerunt*
pat eum, *fontem aquæ viuæ, & foderunt sibi*
honom- *cisternas, cisternas dissipatas, quæ*
ad Dæ- *continere non valent aquas. Cister-*
D. Gre- *næ istæ dissipatæ, quæ conti-*
nus usque *nere aquas non valent, res sunt*
riam? *huius mundi, continent enim*
aut ma- *illæ gaudia & solatia fluxa &*
us flam- *caduca; eo fine, vt ad Deum*
I. *homo impius potius, ceu fon-*
apro- *tem vitæ, & perennem & per-*
mmo- *petuum recurrat, gaudioque*
dissipa- *ac voluptate semper duratura*
as non *perfruatur, quàm ad creaturas,*
ya- *quæ illius appetitum non ex-*
plent, sed acuunt; qui autem
biberit de aqua, quam DEVS
dare consuevit, in æternum
non sitiet, & fiet in eo fons sa-
liens in vitam æternam. Ve-
rum

O 5 rum

rūm impius, quæ summa eius
 est stoliditas & insania fontem
 hunc aquæ viuæ derelinquit,
 & fodit sibi cisternas, cisternas
 dissipatas, quæ gaudiorum ac
 consolationum aquas continere
 non valent. Derelictio hæc
 summam iniuriam continet,
 eamque duplicem, vnam, qua
 impius à Deo se peccando avertit;
 maiorem alteram, qua eum,
 cisternis dissipatis, quæ aquas
 continere non valent, postponit,
 plurisque eas quam Deum
 facit. Duplici hæc iniuria affectus
 Deus, cælos, eorumque
 portas, hoc est Dei incolas, &
 iustos alios huius vitæ, ad
 admirationem, ad tristitiam, ad
 odium, ad indignationem inuocat.
 Eandem deinde causam,
 adeoque iniuriam significat
 etiam Ezechiel his verbis:

cap. 13. 19.

*Violabant me ad populum meum,
 propter*

propter pu
 men panis
 dam post
 panes mih
 meam, &
 um, & po
 nis hic e
 breuis, j
 tietur ut
 refrigeran
 non dabit
 taret, in
 operietur
 peccatum
 quod ex
 dixit: Vi
 & ecce v
 spiritus. A
 tor, qu
 es, & g
 gis, & n
 temque
 tijs eius

propter pugillum hordei, & frag-
 men panis. Et alius his alijs: *Va- Of. 2. 5.*
 dam post amatores meos, qui dant
 panes mihi, & aquas meas, lanam
 meam, & linum meum, oleum me-
 um, & potum meum. Verum pa-
 nis hic eius arctus erit, & aqua
 brevis, famemque suo tempore pa- *Es. 30. 10.*
 tietur ut canis, & guttam aqua ad
 refrigerandam linguam petet, qua
 non dabitur illi; Tela etiam quas *Es. 59. 7.*
 texet, in vestimentum non erit, nec
 operietur operibus suis; trahet item
 peccatum in funiculis vanitatis. Id
 quod experiētia ille didicit qui
 dixit: *Vidi cuncta quae fiunt sub sole, Eccle. 1. 14.*
 & ecce vniuersa vanitas & afflictio
 spiritus. Ad Deum recurre pecca-
 tor, qui in stateris tuis mendax
 es, & graui corde vanitatem dili-
 gis, & mendacium queris, bonita-
 temque fac, & patceris in diui-
 tijs eius: indiges pane, dabit tibi
 O 6 panem

panem de caelo verum, sitis? dabit
 tibi vt bibas de fontibus saluatori
 nudus es? vestiet te duplicibus, gau-
 dia quæris? in gaudium intrabis,
 honorem desideras? nimis te ho-
 norabit, opibus delectaris? in eis
 sunt thesauri sapientia & scientia
 Dei, si corporis deinde cura te
 tangit, regnum caelorum quære, &
 omnia adycentur tibi. Quod si pa-
 rum hæc, quæ dixi, te mouent,
 inuenient te mala sine numero,
 de quibus proximè sequen-
 ti libro age-
 mus.

DE IN.

DE
TA
PE

LIB

Grau
est
gra
pe

Deus in

plura
pœna
uia, q
pium